48րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1102 Կ. ՊՈԼԻՍ ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՅՈՒՆՎԱՐ 25/7 ՓԵՏՐ. 1905 2 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1322 – 25 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գապը Ալի ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ. ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيه يومى وسياسى غزته‌در
صاحب امتيازى : ارمناس فريد
اداره‌خانه‌سى بابعالى جاده‌سنده نومرو ٣٨

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	18 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՆՊԱՍՏԸ ԱՌԱ՞Ջ ԹԷ ԵՏՔԸ ՏԱԼՈՒ Է

Ընտանեկան դժբաղդ պարագաներն ալ, երբեմն – եթէ ոչ յաճախ – կ'ունենան իրենց այժմէութիւնը։ Այժմէութիւն մը՝ որ իր բազմակողմանի և այլազան տեսութիւններուն մէջ՝ կարծես ամէնէն աւելի ամփոփ անդրադարձումն է լուրջ խորհրդածութիւններու առիթը կ'ընծայէ ողջամիտ ընթերցողներու։

Սարգիս Զմարիկեանի անձնասպանութեան պարագան ալ իր երէկուան և այսօրուան այժմէութեանը մէջ, ա՛ն ալ ունի իր նկատողութեան արժանի մէկէ աւելի կողմերը, որոնց անգամ մըն ալ անդրադառնալ պիտի արժէ անշուշտ։

Պարագաները, որոնք այդ չոր խորհուրդը թելադրեցին խեղճ Սարգիսին, իրենց մանրամասնութիւններուն ամբողջ դառնութիւնովը ծանօթ են ամենուս։ Ծանօ՛թ է նաև ընկերական ու ընտանեկան այն վիճակը, որուն մէջ կ'ապրէր Սարգիս իրեններով։ Հետեւաբար հարկ չպիտի ըլլայ անգամ մըն ալ կրկնութիւնը ընել ողբալի այն իրողութիւններուն, զորս, Մանզումէ աղնիւ խիղճը ունեցաւ մարդասիրաբար հանրութեան հաղորդ ընել իրենց դառնագին ու կսկծալի ճշմարտութիւններուն մէջ։

Զպիտի ուզեմ նաև անդրադառնալ խնդրոյն կրօնական – այսինքն՝ անձնասպանի մը հանդէպ Հայ. Եկեղեցիին ցոյց տուած խստապինդ ու աններող ոգիին – մասին, նախ որ նիւթիս սահմանը չներեր, և երկրորդ՝ աւելորդ համարուէր գուցէ բան մը եւս աւելցնել գաղափարներու այն ճշմարտութեանը վրայ, զոր, Յակոբ Տէր-Յակոբեան, առիթ էր գտեր ներկայացնելու ընթերցողներու ողջամիտ դատողութեան։

Կը միայ ուզեմ մեզի հոս պարզել ու մեկնել այն իրողութիւնները միայն, որոնք անձնասպանութեան մը չոր խորհուրդը յղացան տարաբախտ Սարգիսի անձկացած, փոթորկած գանկին մէջ և արիութիւն տուին անոր դառնացած սրտին՝ իրեն սիրելի ընտանիքէն հեռանալու, զաւկըներէն զրկուելու. ծնո՛ղքը անիծելու, հոգիէ՛ն ալ անցնելու։

Ակամայ միտքս հակում մը ունեցաւ դէպի այս խորհրդածութիւնները, որոնց չպիտի ուզէի երբեք անդրադառնալ։ Պարագան՝ որ ամէնէն աւելի շահագրգռականը պիտի ըլլար, մեր մէջ գութի և մարդասիրական ձգտումներու տեսակէտն էր, որ Սարգիսի մահուամբ անգամ մըն ալ եկաւ չեղծուիլ։

Ընթերցողներու ծանօթ է անշուշտ այն գումարը, ուր հասաւ յանուն Զմարիկեանի դժբախտ ընտանիքին եղած նուիրատուութիւնը։

Ենթադրենք թէ, այսօր, Սարգիս մեռած չըլլար ու իր ընտանեկան յուսահատեցուցիչ անյաջողութիւններուն մէջ փորձութիւնը ունենար անգամ մըն ալ դիմում ընելու բարեսիրական ոեւէ խնամակալութեան, ափ առնելու կարծիքին տակ սի՛րտ կրող, իր ճամբէն դարձող, իր վիճակէն հասկըցող ոեւէ բարերարի դուռը, ո՞վ արդեօք պիտի յօժարէր երեսը չդարձնելու, ո՞վ արդեօք բարութիւնը պիտի ունենար սիրտը բանալու, յանու՛ն համար անմեղ զաւկըներու, պարկեշտ ընտանիքի մը կսկծագին պաղատանքները, անդունդին եզրը քշուած յուսահատի մը ողորմագին աղաղակները։

«Գնա՛ մեռիր եկո՛ւր սիրեմ» ժողովրդական բանաձեւը ասկէ աւելի ցայտուն կերպով մը չպիտի կրնար երբէք չիշտուիլ։ Խեղճ դժբախտը դուռ չմնաց որ չզարներ, կեանքի մը փրկութեանը հասնելու կոչում մը ունեցող մարմիններ չմնաց, ուր Սարգիս սիրտը չբանար անոնց, մա՛րդ չմնաց ալ վերջապէս, որուն առջեւ յուսահատը ծիրը չծածր, երե՛սը չկարմրցներ։ Ամենը ըրա՛ւ Սարգիս – տեսնողներ կը հաւաստեն – սակայն ինչ օգուտ, դուները չբացուեցան, վիճակը հասկցողներ չգտնուեցան, գոնէ դէմքի պէս ժպիտով մը մխիթարութիւն տուող, քաջալերութիւն մը, յոյս մը կայծկլտացնող երկու խօ՛սք ալ զլացան իրեն և խեղճին հոգին, այսպէս, դառն պըրկումներու, ողորումներու մէջ սև խորհո՛ւրդը կը հիւսէր. և չար գաղափարը հետզհետէ կը կաղապարուէր, կուռէր ու կը մեծնար տիրականութեամբ մը զոր ո՛չ մէկ բան պիտի զօրէր կասեցնել, արգիլել։ Ի՞նչ ընէր ալ կեանքը, ինչո՞ւ ալ ապրէր, քանի որ իր գոյութիւնը չպիտի ապահովէր իրեն փրկութեան մը յոյսը։ Լաւ չէ՞ր ըլլար որ ցաւ մը վերնար մէջտեղէն, գոնէ ի՛նք պակսէր ընտանիքէն. և այն ատեն – ո՛վ գիտէ, կը մտածէ՛ր թերեւս – հաւատայի՛ն ալ իրեն և իր կեանքին։

Առարկողներ գտնուին թերեւս թէ՝ այսօրուան օրս Զմարիկեանի մը վիճակը կեղծողներ ա՛յնքան ունինք որ շատ դժուար է կոյր հաւատքով մը վերաբերուիլ ամէնուն։ Իր մա՛հը, իր անձնուրացութիւնն էր որ – պիտի առարկեն – վստահութիւն, հաւատք ներշնչեց մեզի թէ իրօք ինքը մատնուած է եղեր ընտանեկան այդ աստիճան անձուկ վիճակի մը։

Լա՛ւ։ Ինչո՞ւ այն ատեն իրաւունք չունենանք մենք փնտռելու տանելցի մը պաշտօնը։ Գիտնա՛նք, ի՛նչ է այդ քահանայ բառած մարդոց կոչումը՝ ի՛նչ բանի համար սքեմ են առեր և ի՛նչ ընելու համար տան մը երէցն են կոչուեր։ Եթէ իրենց աշխարհական կեանքը թողելը – ո՛ւր էր, գոնէ ա՛տ ընէին – իրենց ամբողջ գործունէութիւնը, կեանքը ամփոփել պիտի ըլլար եկեղեցիին չորս պատերուն մէջ, չէ՛ր արժեր։ Եթէ ժողովուրդը պէտք ունի եկեղեցիի մը, եկեղեցին ալ իր կարգին, պէտք ունի ժողովուրդի մը։ Մէկը միւսով կը սահմանուի, մին միւսով կը յրանայ, կ'ամբողջանայ։ Ի՛նչպէս հաւատեցնելու է ուրեմն ժողովուրդը եկեղեցիին հետ։ Որո՞ւ է տըրուեր, որո՞ւ է յանձնուեր նուիրականութիւնը այդ պաշտօնին։

Քահանայի մը պարտքը չէ՞ գիտակից ըլլալ իր ծուխին վիճակներուն, հաղորդ ըլլալ մինչև անոր ներքին կեանքին բոլոր իրադարձութիւններուն ու պէտքերուն, և ինչո՞ւ կարելի չըլլայ եղեր քահանայի մը միջոցաւ բաւուգել մէկու մը ընտանեկան կացութիւնը։

Իրաւամբ կրնայ առարկուիլ թէ ի՞նչ սուտութիւն կարելի է սպասել քահանայէ մը, որ տարին երկու անգամ – այն ալ երկու մեծ տօներուն, կը հասկնա՛ք – հագին կը բարեհաճի դուռը ափ առնել։ Ա՛յս կըսպասուէր իրենցմէ։ Այդ երանելիները ի՞նչպէս կ'ըմբռնեն արդեօք ժողովուրդի մը հովուութիւնը. ա՛յս կերպ. չա՛տ սըխալ։

Ընտանեկան վիճակներ կան, ուր քահանայի մը գոյութիւնը – հարկեցուցիչ պատճառներէ դուրս – անհրաժեշտ պէտք մըն է։ Ընտանեկան խռովութեան մը պարագային, հաշտութեան միակ միջոցն է քահանան։ Անյաջողութեան, ձախողուածքի մը առջեւ քաջալերող, սրտապնդող միակ զօրութիւնն է քա՛հանան։ Գայթակղական գայթումի մը պահուն, դարձի բերող, հաւատքի կոչող միակ պաշտօնեան է քահանան։ Այսօրինակ կացութիւններու առջեւ՝ մխիթարական երկու խօսք, երկո՛ւ բառ, յուսոյ պըզտիկ ներշնչում մը շատ աւելի չա՛րժեր, քան ափերով տրուած դրամը։ Ամէ՛ն ցաւ, ամէն ձախորդ վիճակ, անպատճառ դրամի չէ որ պէտք ունի։ Խրատական մը, մանաւա՛նդ քահանայի մը կողմէ ուղղուած, պիտի կրնար մեծ չարիքի մը առջեւը առնել ու փրկել Սարգիսի պէս տակաւին շատ մը յուսահատներու կեանքը։

Մարմիններ ունինք «Աղքատախնամ» մեծ անունին տակ, որոնք անշուշտ պէտքը կը զգան այդ տեսակ հաղորդիչի մը, մէկու մը վերջապէս, որուն տեղեկութիւնները կշիռ մը ունենան, վստահելի ըլլան ամէն կերպով։

Սակայն միւս կողմէ, կ'երեւի թէ Աղքատախնամներէ շատեր, իրենք ալ չո՛ւնին գիտակցութիւնը իրենց անունին ու կոչումին, ինչպէս կ'ըսեն շատեր։ Հիւանդ մը խնամելէ առաջ՝ լաւ ու նպատակայարմար չէ՞ պիտի ըլլար հիւանդութեան ծագումը փնտռել, պատճառը գտնել։

Հիւանդութիւններէ շատեր, մանաւանդ աղքատ դասակարգին մէջ, ծագում կ'առնեն, խիստ, յաճախ, անուշադիր անբաւականութենէ կամ ցուրտին բուքին դէմ անպատսպար վիճակներէ։ Արդ, ինչո՞ւ նախապէս չխորհիլ անոր դարմաններուն վրայ – որ յաճախ մէկ քանի քաշ հաց ու ածուխին մէջ կը սահմանուի – ու ետքը հիւանդութեան մը անխուսափելի հարկին առջեւ մեծամեծ ծախքերու չենթարկուիլ։ Ո՞րն է բանաւորը, կը հարցնենք։

Հաւաստի աղբիւրէ մը կը քաղեմ հետեւեալը։

Թշուառ ընտանիքի հայր մը, վերջերս, Աղքատախնամի մը դիմելով եւ աղերսագրով մը իր զաւկըներուն ողբալի վիճակը ներկայացնելէ ետք, յանուն Աստուծոյ և իբր փոխ – չեղծել կ'ուզեմ այս պարագան – մէկ քանի ղրուշի համեստ ձեռնտուութիւն մը կը խնդրէ։ Որովհետեւ, կ'ըսէ, արհեստով կերակուր եփող եմ, և շատ մը յաճախորդներ ունիմ արդէն։ Ձախորդութիւն մը գործս տակն ու վրայ բրաւ, խանգարեց և ընտանիքովս, անչափահաս զաւկըներովս, այսօր, պատառ մը զոր հացին առը կը քաշեմ։ Եթէ չէք հաւատար, հարցուցէ՛ք որի՛ որ կ'ուզէք։ Սակայն, Աստուծո՛ւ սիրուն, տուէ՛ք ինծի քանի մը փարայ, անուշիկ աղանիս – իր բառերով – որ դարման մը ընեմ վիճակիս, գործս չտկեմ, ձեր շնորհիւը աղատիմ սա կացութենէս, որուն դիմանալու ճարս ա՛լ հատաւ. զաւկըներովս օրհնեմ, աղօթեմ ձեզի գիշեր ու ցորեկ։ Եթէ կ'ուզէք, պատուաւոր երաշխաւոր մըն ալ կրնամ տալ ձեզի ամիսէ մը դրամը դարձնելու, պարտքս տալու։ Կ'աղաչե՛մ, աղանե՛րս, գո՛ւք գիտէք...։

– Գիշ մը դուրս ել, կ'ըսեն իրեն։

Ու երկար քննակցութենէ մը ետք ներս կը կանչուի թշուառ հայրը։

– Գնա՛ մարդ, գնա՛, կ'ըսեն, ուրիշ մարդուն – առո՞ղջ ըսել կ'ուզէին արդեօք – դրամ չունինք մենք։ Գնա՛, երբ հիւանդ ըլլաս, եկո՛ւր, կամ՛ մինչ կուտանք մենք...։

...Ի՛նչ բարի գուշակութիւն...։ Ապրի՛ն մարդիկը...։

ՎԱՀԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ

ՄԵՐ ՄԱՐՄՆԻՆ ԱՐԻՒՆԸ

Սնունդները ըլլան հեղուկ ըլլան հաստատուն, մարսողական գործարանին մէջ պէտք եղած այլափոխումները կրելէ յետոյ ստամոքսին և նրբաղիներուն շուրջը գտնուած մասնաւոր անօթներու շնորհիւ վերջապէս կ'անցնին արեան մէջ. այս երեւոյթին ծծում կ'ըսուի։ Արիւնը մեր գործարանաւորութեան ամէնէն անհրաժեշտ և ամէնէն գործօն մէկ տարրն է. իր կատարած այլազան և նուրբ պաշտօններուն բերմամբ սերտիւ առնչութեան մտած է մարմնոյն բոլոր հիւսուածներուն հետ։ Նկատի առնելով արեան կատարած մեծ դերը մարդկային գործարանաւորութեան մէջ, կրնայ ըսուիլ թէ մարմնոյն զանազան մասերը իսկապէս սնուցանողը և վերակենդանացնողը արիւնն է։ Այս կենսատու տարրին ամէնէն գլխաւոր պաշտօնն է բջիջներուն գործունէութեանց անհրաժեշտ եղող թթուածինը և սննդային նիւթերը փոխադրել պէտքը զգացուած տեղերուն և յետոյ դարձեալ բջիջներէն վտարուած անպէտ և վնասակար նիւթերն ալ վտարման զանազան գործարաններու միջոցաւ մարմինէն դուրս արտաքսել։ Այս նիւթերէն զատ արեան իսկական բաղադրութիւնը 90 առ 100 ջուր և մնացեալը քանի մը մետաղական աղեր են որոնց ամէնէն նշանաւորը ծովային աղն է։ Ջուրը անհրաժեշտ է որովհետեւ առանց անոր արիւնը դիւրութեամբ չպիտի կրնար շրջիլ մարմնոյն մէջ. բայց պէտք է գիտնալ որ ջուրին քանակութիւնը անփոփոխ չի մնար արեան մէջ. բջիջները գործունէութիւննին վառ պահելու համար մինչև ջուրի պէտք ունին, քրտինքին շոգիացմամբ պակսող ջրաչափին մինչև արիւնը պիտի հայթայթէ. հետեւաբար արիւնը մարմնոյն մէջ որչափ շրջան ընէ այնչափ ալ իր մէջէն ջուրը պիտի պակսի և պիտի գայ վայրկեան մը ուր այլ եւս անհանդուրժելի պիտի ըլլայ ասոր նուազութիւնը. ահա այն ատեն կը սկսինք զգալ ջուր խմելու պէտքը. ծարաւութիւնը բացարձակապէս արեան թանձրացման արդիւնքն է. դիւրին փորձ մը կը բաւէ հաստատելու այս մեր ըսածը։ Առէք ծարաւ կենդանի մը, օրինակի համար շուն մը կամ ձի մը. բացէք անոր երակներէն մէկը և մէջը ջուր ներարկեցէք. պիտի տեսնէք որ կենդանիին ծարաւը պիտի սկսի հետզհետէ մարիլ։ Բայց մենք ինչո՞ւ համար այս զգացումը մեր կոկորդին մէջ կը զգանք. պատճառը տակաւին անծանօթ է։ Ջուրէն յետոյ արեան մէջ ամէնէն շատ գտնուած մարմինը աղն է. աղին կատարած դերին համար ալ գիտունները տակաւին համաձայն չեն. շատեր կ'ըսեն թէ աղը կ'առնենք մեր մարմնոյն մէջ բանջարեղէն սնունդներու միջոցաւ մտած թոյները արտաքսելու համար, իսկ ոմանք ալ կ'ըսեն թէ աղին մեծ պաշտօնը գործարանաւորութեան մէջ տարբաղադրուիլ և ստամոքսային թթուները յառաջ բերել է. մենք մարսողութեան գլուխին մէջ տեսանք այս թթուներուն կատարած դերը կերակուրներուն վրայ։

Երբ կաթիլ մը արիւն առնելով, մանրադէտ գործիքին տակ դիտենք պիտի տեսնենք արեան գնդիկներ կոչուած շատ մը փոքրիկ մարմիններ, ասոնք կարմիր և սպիտակ անուններով երկու խումբերու կը բաժնուին։ Կարմիր գնդիկները պարզ բռնակիրներու կրնանք նմանցնել որոնք շնչառութեամբ ներմուծուած թթուածինը կը փոխադրեն բջիջներուն և տեղը բնածխական թթու առնելով կուտան թոքերուն որոնք արտաշնչմամբ դուրս կ'արտաքսեն։ Արեան կարմիր գոյնը տուողը այս գնդիկներն են. ասոնց կատարած մեծ դերը չեղծելու համար բաւ է քանակութիւննին աչքի առջեւ բերել. ամբողջ գործարանաւորութեան մէջ կարմիր գնդիկներուն թիւը 25 թրիլիոն այսինքն 25 հազար միլիոնի վիթխարի քանակութիւն մը կը ներկայացնէ, այնպէս որ երբ այս գնդիկները հետզհետէ իրարու քով շարենք աշխարհիս շուրջը չորս անգամ դարձող անհագին երկայնութիւն մը կ'ունենանք, իսկ եթէ իրարու վրայ դիզենք 30 հազար քիլոմէթրի անարկու բարձրութիւն մը կ'ունենանք, այլեւս երեւակայեցէք թէ թթուածինը և հետեւաբար օդը ո՛րքան մեծ դեր մը ունին մեր գործարանաւորութեան մէջ։ Սպիտակ գնդիկներուն քանակութիւնը 600 կարմիր գնդիկի դէմ 1 համեմատութեամբ է. ասոնց պաշտօնը բացատրելու համար ախտաբանական դժուարըմբռնելի տեսութիւններու մէջ մտնել հարկ պիտի ըլլայ, ինչ որ չի ներեր նիւթին անձուկ սահմանը, սպիտակ գնդիկներուն ունեցած կարեւորութիւնը չեղծելու համար սաչափ ըսեմ որ ասոնք առաջնակարգ զօրաւոր տարրեր են որո՛նք մարմնոյն ամէն կէտերը կը շրջին և օտարամուտ ու վնասակար միքրոպի մը հանդիպելնուն պէս վրան կը յարձակին և կ'ոչնչացնեն զայն. ըսել է թէ այս գնդիկներուն գոյութիւնը անհրաժեշտ է մեր կեանքին պահպանման համար։

Ահա համառօտակի ամփոփում մը արեան կատարած դերին վրայ, յաջորդիւ մեր նիւթը պիտի ըլլայ բուն արեան շրջանին ուսումնասիրութիւնը։

ՄԱՆԱՍԷ Գ. ՉԷՎԻԿԵԱՆ

ՏՂԱՆ ՊԷ՞ՏՔ Է ԾԵԾԵԼ

«Մանզումէ»ի մէջ յօդուած մը հրատարակուած էր, պաշտպանելով ծեծը, և զայն մեր վարժարաններուն մէջ գործադրելի տարր մը հանդիսացնելու պէտքը։

Ծեծին գործադրելի կամ ոչ գործադրելի ըլլալուն վրայ չպիտի խօսիմ, այլ ցոյց պիտի տամ անոր գէշ հետեւանքները՝ որոնց շատ ուսուցիչներ պատահած ըլլալու են անշուշտ։

Ծեծը, ընդհանրապէս սխալ ըմբռնուած պատիժի մէկ տեսակն է, ու գէշ տեսակը, անիկա բնաւ ընդունելի չի կրնար ըլլալ մեր վարժարաններուն մէջ, ոչ թէ եւրոպացիներուն հետեւող մը եղած ըլլալնուս՝ այլ պարզապէս անոր արժէքին իսկական ոչնչութեանը համար։

Ծարդ ո՞ր դասատուն, փորձով ապացուցած է ծեծին օգտակար արդիւնքը, ծե՞ծը պիտի կրթէ տղան, ծե՞ծը պիտի զգաստացնէ. ծեծո՞վ կարելի է տղուն աշխատասիրութեան խանդը արծարծել, – ո՛չ. ծեծը աւելի յոռի կրթութիւն մը կուտայ տղուն, ծեծը աւելի կ'ըմբոստացնէ, աւելի կը չփացնէ, աւելի կը բթացնէ տղուն միտքը, հետզհետէ բոլորովին անկարողութեան մատնելով, տարրական գիտութեանց ծանօթութիւններն իսկ ըմբռնելու։ Ուրեմն, ծեծը բոլորովին հեռացնելու է մեր վարժարաններէն, եթէ կ'ուզենք զգաստ, աշխատասէր ու ընդունակ աշակերտներ ունենալ։ Ծեծին ազդեցութիւնը նիւթապէս թէ բարոյապէս շատոնց սպառած է, հիմա ինչ որ կը փնտռուի, ուսուցիչներու քով բարոյական ազդեցութիւնն է, և ոչ ուրիշ բան։

Ականջովս լսեցի տղու մը բերանէն սա խօսքերը որ չըջանաւարտի մը կ'ըսէր ծեծին վրայօք՝ «Ծեծը, մեզի համար, պայմանադրական գործողութիւն մըն է որուն անհրաժեշտօրէն պէտք է որ ենթարկուինք օրը գոնէ քանի մը անգամ»։ Ու այսքան անիմաստ ու անարժէք գործողութիւն մը կատարելը պարզապէս տխմարութիւն պիտի ըլլայ, յոգնեցուցիչ աշխատութիւն մը առանց արդիւնքի։

Ծեծին գիւտը, վստահ եմ որ ըսկըզբունքի ու առողջ նկարագրի տէր ուսուցիչ մը չըրաւ, այլ բարոյական ազդեցութենէ զուրկ՝ խեղճուկրակ վարժապետին մէկը, որ տղայոց մատղաշ հոգիները ցաւցնելով կարենայ լռութեան դատապարտել զանոնք, – որպէսզի իր ատենին զբաղումները չխանգարեն – ոչ թէ զգաստութեան կամ աշխատասիրութեան հրաւիրելու։ Ծեծը, ո՞ւր'նչ կ'արժէ եթէ զայն գործադրել ուզող վարժապետը չունի անհրաժեշտ բարոյական ազդեցութիւնը տղայոց վրայ. իսկ եթէ ունի, այն ատեն պէտք պիտի չունենայ ծեծին դիմելու, քանի որ բարոյական ազդեցութիւնը ծեծէն աւելի գործ պիտի տեսնէ դաստիարակութեան գործին մէջ, եթէ ուսուցիչը գիտէ զայն գործածելուն գաղտնիքը։

Քանի՛ քանի՛ հեղինակաւոր մեծ ուսուցիչներ տեսած եմ, որոնք անգամ մը տղաքները երես հանելէ վերջ չեն կրցած նոյն իսկ փայտով զանոնք զգաստութեան ճամբուն մէջ բերել։

Ու արդէն, տղան դաստիարակելու, կրթելու և զգաստ պահելու անկարողութիւնն է որ ուսուցիչը կը մղէ ծեծին դիմելու, ծեծով դաստիարակելու, ծեծով զգաստացնելու համար, ինչ որ սակայն չյաջողիր, ու այդ անկարողութիւնն է բարոյական ազդեցութեան պակասութիւնը միեւնոյն ուսուցչին քով։

Ապացուցանելու համար ծեծին անօգտակարութիւնը պզտիկ պատմութիւն մը ընեմ։ Այսօրուան պէս լաւ կը յիշեմ թէ քաղաքի մը ազգ. վարժարանին մէջ, պաշտօնակիցներէս մին տղայ մը ի՛նչքան ու ո՛ր աստիճան կը ծեծէր, անոր ծուլութեան, անկարգապահութեան, ու փողոցին մէջ ուսուցչին ետեւէն հայոյախառն խօսքեր ընելուն համար. սակայն ծեծը բնաւ ազդեցութիւն չըրաւ տղուն վըրայ, հակառակ օրը քանի մը անգամ սաստկապէս պատժուելուն, ու աւելի գէշցաւ. այնուհետեւ սկսաւ ամէ՛ն իրիկուն դասաժամէն անցնելիք փողոցին մէկ անկիւնը սպասելով անոր անցնելու պահուն, ետեւէն հայոյախառն ու նախատալից խօսքեր ընել, մինչեւ անոր անհետանալը։ Յաջորդ օրը, պաշտօնակիցս հասկնալով ծեծին անօգուտ ըլլալը, միանգամայն անոր գէշ հետեւանքները, խորհուրդ հարցուց ինծի թէ ինչ ընելու էր։ «Ծեծը օգուտ չունի՛, պատասխանեցի, կանչէ այդ տղան առանձին սենեակ մը ու խօսէ՛ պաղարիւնութեամբ, թէ ինչքան անվայել բան է փողոցին մէջ իր իսկ դասատուին նախատալից խօսքեր ընելը, խօսէ անոր աշխատասիրութեան ու անոր արդիւնքին վրայ, վստահեցո՛ւր զինքը թէ յարատեւ աշխատութեամբ, կրնայ օր մը մեծ մարդ մը ըլլալ, խոստացիր զինքը վարձատրել եթէ նախ ինք խոստանայ թէ այնուհետեւ զգաստ, կարգապահ, աշխատասէր ու ուսումնայարգ պիտի ըլլայ, վերջապէս բարոյագիտութեան դաս մը տուր»։ Ամիս մը վերջը նոյն այն տղան իր վիճակագրութեան տետրակը պարծանօք բերած էր, որուն մէջ իր վարքին նօթն էր, 10ը։

Գալով՝ թէ մեր տղաքները ընտանեկան նախնական կրթութենէ զուրկ են, անիկա բնաւ պատճառ մը չէ զանոնք ծեծելու, եթէ մանուկը կրթեալ ու զարգացեալ վիճակի մէջ պիտի

ԱՏԱՆԱՅԻ ՆՈՐԸՆՏԻՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴ
Տ. ՄՈՒՇԵՂ Ծ. ՎՐԴ. ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ
ՈՐ ԱՅՍՕՐ ԻՐ ՊԱՇՏՕՆԱՏԵՂԻՆ ԿԸ ՄԵԿՆԻ

սկսէր դպրոց յաճախել, մանկավարժութիւնը սահղծելուն ինչ տեղը կար։ Մանուկ մը շատ դիւրին է կրթել, բայց շատ դժուար է երես ելած տղայ զգաստացնել։ Մանուկին միտքը թարմ է, ու ըմբռնելու ընդունակ, ուրեմն ինչ կրթութիւն որ տաս տղուն, կ'արմատանայ, անոնց սրտին ու մտքին մէջ ալ, առանց նեղութելու, առանց անհանգիստ ըլլալու։

Ուսուցիչ մը երբ կը յաջողի մանուկի մը միտքը, բնաւածները ըմբռնելու կարողութիւն բերել, թող այ,եւս չը խորհի ծեծին վրայ, տղան իրեն հետ պիտի մտնայ ծեծին գոյութիւնը, ու այսպէսով ծեծը ինքնի'ն պիտի դադրի գոյութիւն ունենալէ, առանց ցաւալի արկածներու, և խժդժութեանց։

Ս. Մ.

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ»ի
Փետրվար 4ի խմբագրականէն

Ռազմավայրէն ռուսական տեղեկագիրները կը խօսին Կրիբընպէրկի վերջին յարձակողականի մէկ յաջողութեան վրայ, այսինքն թէ կարելի եղած է Սանտէբուի դէմ համախումբ կրակ մը տեղալ ա'յն դիրքերէն որոնք վերջապէս Ռուսաց ձեռքը մնացին։ Բնական է թէ իւրաքանչիւր պատերազմիկ կը ջանայ կռիւներուն մէջէն իրեն նպաստաւոր արդիւնք մը հանել։ Բայց չենք կարծեր որ այդ դիրքերը որոնք հրետանիի զետեղման յարմար վայրեր են, 10,000 հոգիի կորուստ արժէին. մանաւանդ այն կռիւներուն մէջ, որոնց հետեւանքն եղաւ նահանջը։ Ասիկա երկար բարակ վիճաբանութիւն չի վերցներ։

Կրիբընպէրկի գործողութիւնը աւելի նպաստաւոր լոյսով դիտելու համար, միակ միջոցն է նկատել զայն իբրեւ յանդուգն հետազօտութեան ձեռնարկ մը, որուն նպատակն էր Նոկիի Բանակին մուտքը հասկնալ և ճշդել։ Քուրօբաթքին հիմա կրնայ հասկցած ըլլալ թէ ճարոնական պաշարման բանակը արդէն իսկ կը գտնուէր Օեամայի գլխաւոր բանակին ձախ թեւին մէջ։ Բանակի մը վերին հրամատարին համար այս նպատակին հազար կամ քիչ մը աւելի մարդ զոհելը իր գիտնալիք խնդիրն է, բայց չենք կրնար հասկնալ որ պարզ հետազօտիչ շարժման մը համար 10,000 հոգի վրայ տալը խոհեմութիւն եղած ըլլայ։ Սակայն իրողութիւնը ա'յն է թէ Քուրօբաթքին իր նպատակին հասաւ, այսինքն հասկցաւ թէ Օեամա իր ուժերուն ստուար մասերը կեդրոնացուցած է ձախ (արեւմտեան) թեւին վրայ, ուր Նոկիի բանակն ալ կ'ուղղուի իբրեւ պահեստի։

Վերին հրամատարի մը համար մեծ կարեւորութիւն ունի ճշդիւ հասկնալ իր հակառակորդին ուժերուն ի'նչպէս բաժնուած ըլլալը. որովհետեւ այս մասին ստուգութիւնը միակ ապահով հիմն է գործողութեան կամ ճակատամարտին ծրագիրը պատրաստելու համար։ Եւրոպական հի'ն ռազմագիտութեան համաձայն թշնամիին համախմբութեան վայրերը ճշդելու գործողութիւնը կը վիճակի ձիաւորներուն, բայց հետեւակներուն ներկայ սպառազինութեան նայելով, ձիաւորները հիմա ի վիճակի չեն իրենց պատմական գործը և համբաւը արդարացնելու։ Բանակի մը համախմբութեան մասին ապահով ըլլալու և դիրքերը ճշդելու համար, շատ խորունկը դիտելու է, այսինքն պէտք է գիտնալ թէ ո՞ւր համախմբուած են պահեստները, որովհետեւ գիտցուելիք ամէնէն կարեւոր կէտը ասիկա է։ Ասոր համար բաւական չէ ձիաւոր գունդեր, որքան ալ բազմաթիւ ըլլան անոնք. թշնամիին պահեստութեան գօտիին մէջ դրկ'ելը՝ կը զարնուին, թնդանօթի կը բռնուին, և ետ կը դառնան առանց նոր բան մը հասկնալու։ Բոլորովին արտասովոր պարագաներու ներքեւ է որ հեծելազօրքի միջոցաւ հետազօտութիւն մը կրնայ թերեւս յաջողիլ, և եթէ յաջողի իսկ, հետեւակները կուգան կ'ընդմիջեն իր ճամբան։ Եթէ այս կերպով կարելի չէ խորունկ նայուածք մը նետել թշնամիին դիրքերուն վրայ, պէտք է հակառակորդը թողուլ որ իր պահեստները առաջ բերէ։ Եւ ասոր ապահով միջոցն է հետազօտութիւնը։ Թշնամիին ապահովութեան գօտին խզելու բաւականաչափ գունդեր պէտք է զրկուին ուր որ պէտք է։ Անոնք կ'երթան թշնամի յառաջապահներուն տկար անդամները ետ կը քշեն, և առաջ կ'երթան, մինչեւ որ բուն ընդդիմութեան պատահին։ Ամբողջ ուժով կը յարձակին, ա'յնպէս որ հակառակորդը կը պարտաւորուի մինչ աւելի զինուոր առաջ բերել կռուոյ ճակատին վրայ, և վերջապէս իր պահեստներն ալ բերել հակայարձակման մը համար։ Եթէ տարիկա յաջողի, այն ատեն հետազօտիչ գունդերը իրենց նպատակին հասած կ'ըլլան, և միւսին նահանջը կը սկսի։

Ճիշտ այսպէս եղաւ Կրիբընպէրկի վերջին յարձակողականին արդիւնքը, բայց դժբախտաբար խիստ կորուստներով։ Ռուսական նահանջի շարժումը կորսնցուց իր կանոնաւորութիւնը, եւ անկակ մը փախուստի վերածուեցաւ, որ անյաջողութեան կամ պարտութեան նշանակ էր։ Սակայն Ռուսք կրնան իրենց նպատակին հասած ըլլալ։ Միայն թէ հետազօտութեան արդիւնքը այդքան կորուստ կ'արժէ՞ր։

Կրիբընպէրկ իր յարձակողականին միջոցաւ հաստատեց թէ Նոկիի Բանակը ճարոնակ-ն ձախ (արեւմտեան) թեւին մէջ պատրաստ կը գտնուի։ Ասիկա գիտնալը կարեւոր էր Քուրօբաթքինի համար, բայց ստուգութիւնը անտարակոյս խիստ սուղի գնուեցաւ։ Թերեւս նոյն արդիւնքին կարելի ըլլար աւելի աժան հաս'նիլ, եթէ Կրիբըն'պէրկի հետազօտութեան շարժումը աւելի բուռն և աւելի լաւ կազմակերպուած ըլլար։

Զօրավար Կրիբընպէրկ իր բանակին հրամատարութիւնը յանձնեց զօրավար Միլօվի, և ինքը ետ ըլ կանչնայ — ինչպէս կ'ըսուի — առողջական պատճառներով։ Հա՞րկ է միթէ ըսել հոս բուն պատճառը, զոր ամէն մարդ կրնայ կռահել։

Մեր երէկի թիւով հրատարակուած Նովոյէ Վրէմիայի թղթակցին հեռագիրը Հուանչանէն, Մուքտէնէն գրեթէ 20 քիլոմէթր հարաւ, ուր հաստատած է Քուրօբաթքին իր կեդրոնը. սրտաճմլիկ եղանակաւ կը նկարագրէ զօրքերուն նեղութիւնները և վիրաւորներուն տառապանքները Հուննոյի և Շահոյի միջեւ հինգ օրուան կռիւներու միջոցին, որոնց նպատակակէտն էր Սանտէբու գիւղը։ Տիրող ցուրտին ազդեցութեան տակ տառապեցան ո'չ միայն զինուորները և այս անիմաստ պատերազմին արգահատելի զոհերը, այլ բոլոր պատրաստութիւններն ալ և զինուորական միջոցներն ալ վերջին աստիճան խանգարուած են այս ցուրտին երեսէն։ Արդէն նկարագրեցինք թէ ցուրտը ի'նչ ազդեցութիւն կ'ը'նէ զինուորներուն շարժումներուն վրայ կռիւներու միջոցին։ Սակայն Նովոյէ Վրէմիայի թղթակիցը պարագայ մը կը յիշատակէ որ Ռուսներուն խիստ աննպաստ է։ Ճարոնական ամրութիւններուն պատերը սառերէն խիտ կեղեւ մը կապած են, որ ռուսական ռումբերուն դէմ անխոցելի կը մնայ։ Բայց թող չկարծուի թէ ճարոնական ամրութիւններուն սառումը մի միայն տիրող ցուրտին արդիւնքն է։ Արդէն ասկէց առաջուան Պատերազմներու մէջ ալ փորձ եղած է բերդերուն պատերը անխոցելի ընել սառող ջուրով։ Այս պարագան ալ ցոյց կուտայ թէ Ճարոնիք ո'րքան խնամով ուսումնասիրած են պատերազմներու պատմութիւ'ը, և հոգ տարած են հին Եւրոպայի պատերազմիկներուն բոլոր փորձառութիւններէն օգտուիլ։ Գետիններուն վրայի սառը խիստ կը դժուարացնէ արդէն յարձակողներուն գործը, որոնք չեն կրնար թշնամիին ամրութիւններուն մօտենալ, և թերեւս ռուսական վերջին կորուստներուն մեծութիւնը սա' պարագայէն առաջ եկած է թէ Ճարոնցիք նախահոգութիւնը ունեցած են արուեստական միջոցներով ալ սառը խտացնելու և ապակիի պէս ողորկ ընելու յառաջացող Ռուսներուն ոտքին տակ։ Զինուորը ի'նչպէս փախչի ուզածին նման, գետինը սառ է բոլորովին, կ'իյնայ կը գլորի, և խրամներուն մէջէն զարնող Ճարոնցիք պատրաստ որս մը կ'ունենան մինչ։

Ցուրտին և սառին այս չահատակութիւնները արդէն ծանօթ էին ռուսական բանակին մէջ, և Քուրօբաթքին զայս գիտնալով էր որ ա'յնքան ստուար գունդեր յատկացուց վերջին հետազօտիչ շարժումներուն համար, որոնց պատասխանատուն ինքը չէ սակայն, որովհետեւ անիկա շատ լաւ գիտէր թէ գետինները յարմար չեն ո'չ մարդու և ոչ ձիու ընթացքին, և հետեւաբար այս պարագան ալ իսկ կուտայ մեծապէս ա'յն ենթադրութեան թէ վերջին յարձակողական շարժումը Քուրօբաթքինէն չէր բղխած. այլ ուղղակի Ուր սիբայէն գացած հրամանի մը արդիւնքն էր։ Ուստի ահա' ապացոյց մը եւս թէ քաղաքականութիւնը երբ խառնուի զինուորական կարգադրութեանց, արդիւնքը խիստ վտանգաւոր կ'ըլլայ։ Հրամատարը պէտք է ազատ ըլլայ իր շարժումներուն մէջ և ա'յնպիսի կարգադրութիւններ միայն ընէ զորոնք կարեւոր կը համարի իրեն յանձ'նուած զինուորներուն և հայրենիքին շահերուն։

ՀԸԼԻ ԳՈՐԾԸ

Քենիչ Ցանձնագոզովին վերջին նիստը դարձեալ շահեկան հանգամանք մը ստացաւ նաւապետ Քլատոյի. Եղիս և Շրամչէնթզօ սպաներուն վկայութեանց չարունակութեան պատճառաւ։ Քլատո բարկութեամբ կը խօսէր յաճախ անգլիացի փաստաբանին հետ, որ անգլիացի ծովակալ Պոմօ'ի հետ զանազան հարցումներով կ'ուզէր հասկնալ ռուս նաւազներուն մտաւոր վիճակը, երբ Քամչաթքա լուր տուաւ թէ թորփիլանաւեր իրեն վրայ կը յարձակին։ Անգլիացի ծովակալը շատ զգուշաւոր լեզուով ուզեց իմանալ Քլատոյէն թէ ամբողջ ռուս նաւախումբը ահուսարսափի մատնուա՞ծ չէ՞ր ան պահուն։ Քլատո յայտարարեց թէ ընդհակառակն ամէն ոք պատրաստ էր սիրայօժար իր պարտքը կատարելու։ Ծովակալը Քլատոյին ուշադրութիւնը հրաւիրեց այն յայտարարութեան վրայ թէ զինուորները կը քնանային իրենց թնդանօթներուն քով, և հարցուց թէ քանի հոգի կը քնանային։ Քլատո պատասխանեց թէ այդ հարցումին պատասխան չի կրնար տալ, որովհետեւ ռուս նաւատորմին կռուելու կարգադրութեանց գաղտնիքը մատնած կ'ըլլայ։

Ցետոյ կանչուեցաւ մասնագէտ ծովային սպայ անգլիացի հրամատար Բէյլզ, որ Թորփիլանաւերու հետ իր երկար փորձառութիւններուն ակնարկելէ վերջ կարծիք յայտնեց թէ ո'չ մէկ սպայ, ո'րքան ալ կարող ըլլայ, անսխալ չի կրնար ըլլալ փոքր մարտանաւերուն հեռաւորութիւնները չափելու գիշեր ատեն թէ պարզ աչքով և թէ ելեքտրական ցոլացուցիչներով. մանաւանդ երբ նաւերը ցոլացուցիչներուն լոյսին տարողութենէն դուրս կը մնան։ Շատ անգամ փոքր նաւ մը հեռուէն խոշոր նաւ մը կը համարուի, և յածանաւ մը կամ զրահաւոր մըն ալ իբրեւ թորփիլահալած, հեռաւորութեան համեմատ։ Հրամատար Բէյլզ ցոյց տալու համար թէ խոշոր նաւ մը երբեմն սխալմամբ կրնայ թորփիլանաւ մը համարուիլ, օրինակ բերաւ պարագայ մը, որ Անգլիոյ ծովային նախարարութեան ուշադրութիւնը հրաւիրած էր ասկէց առաջ։ Անգլիական Տէվեսթվիլ զրահաւորը ռազմափորձի ժամանակ սխալմամբ կրակ ըրաւ իր նաւախումբին մէկ մարտանաւին վրայ, սխալմամբ թորփիլահալած համարելով զայն։ Ուրիշ պարագայ մըն ալ յիշատակեց որ պատահեցաւ Միջերկրականի մէջ, երբ անգլիական Sorbu մարտանաւը սխալմամբ զարկաւ ԱGsrodkeaԵ. թորփիլահալածի տեղ դնելով զայն։

ՌՈՒՍԻՔ ԱՖՂԱՆՍՏԱՆԻ ՄԷՋ.— Հնդկաստանէն կը հեռագրուի թէ Քեապուլ իբրեւ այցելու գտնուող ռուսներէն մին քաղաքին մէջ սպաննուեր է։ Մարդասպանը. որուն ազգութիւնը յայտնի չէ, անյայտ եղեր է։ Աֆղանեան իշխանութիւնք փութոյ պնդութեամբ կը փնտռեն մարդասպանը։

Լոնտոնի հնդկական գործոց նախարարութիւնը պաշտօնական լուր չէ առած Քեապուլի մէջ ռուս սպայի մը սպանութեան վրայ։ Ամիս մը առաջ Քեապուլի մէջ լուր ելած էր թէ Ռուս Պատուիրակութիւն մը Պուխարայէն հասած էր Պալխի մօտ, Մէյմէնէ. և հոն Աֆղանստանէն լուրի կը սպասէր, կամ անգլիական պատուիրակութեան Քեապուլէն մեկնելուն։ Այ հաւանական է որ, կ'ըսեն Լոնտոնի թերթերը, ռուս և անգլիական պատուիրակութիւնները միեւնոյն ժամանակ Քեապուլ գտնուին, թէեւ պէտք չէ մոռնալ թէ ռուս հարիւրապետ Վիքօվիչ Քեապուլ ժամանեց երբ Սըր Ալեքսանդր Պարնըզ հոն էր 1837ին։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՎԱՃԱՌ ԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ.—Վարչապետ Պիւլով կոմս առեւտրական նոր պայմանագրութիւններուն վրայ բանախօսելով Րայխստագին մէջ յայտարարեց թէ գերման ճարտարարուեստը և վաճառականութիւնը մեծ ձղում մը ստացած է ինկոռնական թուականներուն, որ չարունակուած է մինչեւ 1900։ Գերմանական երկրագործութեան վիճակը, որ առեւտրական հին պայմանագրութիւններուն պատճառաւ հարկ եղած պաշտպանութենէն զուրկ էր, երթալով տագնապալից եղաւ՝ ցորենի գնոյն անգոհացուցիչ կացութեան համար։ Պիւլով կոմս շարունակեց.— «Գերմանիա ո'չ միայն ճարտարարուեստական Պետութիւն մըն է այլ նաեւ երկրագործական։ Գերմանական հողի վրայ գիւղացի ժողովուրդին խորաբմատ գոյութիւնը անհրաժեշտ կը նկատեմ Պետութեան ամենաբարձր շահերուն։ Մեր կառավարութեան պարտաւորութիւնն է ա'յն տեսակ դիւրութիւններ տալ երկրագործ ժողովուրդին, որ հանգիստ ապրի և իր արտադրութիւնները արժեցնէ։ Այս նպատակաւ էր որ գերման կառավարութիւնը աշխատեցաւ միւս Տէրութեանց հետ առեւտրական չահաւէտ պայմանագրութիւններ կնքել։ Պիզմարք իշխանին աւանդութեան համեմատ անմիջապէս վերաքննութեան պիտի ենթարկենք բոլոր մաքսային սակագիները, որոնք չատ մը կէտերու մէջ չեն համապատասխաներ Գերմանիոյ տնտեսական պայմաններուն։ Երկար ժամանակամիջոցներով առեւտրական պայմանագրութիւններ կնքելով, կառավարութեան նպատակն է յարատեւ խարիսխի մը վրայ դնել մեր տնտեսական կեանքը և մեր արտածման ճարտարարուեստն ալ հնարաւոր ընել միշտ։ Ինչպէս ուրիշներուն հետ, նմանապէս Ռուսիոյ հետ մեր պայմանագրութեան մէջ շատ աշխատեցանք որ օգտուին մեր ճարտարարուեստական շահերը։ Բայց պէտք չէ խաբուիլ թէ Ռուսիա պատրաստ է իր նորընծիւղ ճարտարարուեստական ձեռնարկութիւնները օտար մրցողներու շահուն նպաստաւոր վիճակի մէջ դնելու, մաքսերը իջեցնելով։ Իրաւ է որ Ռուսիա իր ծովային ու ցամաքային մաքսերուն տարբերականութիւնը վերցուցած է, և ճարտարարուեստը հետաքրքրող ընդհանուր խնդիրներու վրայ ալ զիջումներ ըրած է, ինչպէս վերցուցած է Հրեայ և Քրիստոնեայ առեւտրական ճամբորդներուն միջեւ ասկէց առաջ գտնուած տարբերութիւնը, հետեւաբար նաեւ դժուարութիւնները. և դիւրացուցած է իր արեւմտեան նահանգներուն մէջ հող ծախելու և գնելու գործողութիւնները, եւն։»

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

«Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ»ի Փետր. 4ի
երեկոյեան թղագրութենէն

«Հայքօնթայի ճակատամարտը»։ Մարէչալ Օեամա այս անունին տակ կ'ամփոփէ այն կռիւները. որոնք Ցնվ. 25էն մինչեւ 29 տեղի ունեցան Հունհոյի սահմանին միջեւ որո'ց մասնակցեցան երկուստեք 100,000 հոգի։ Անգամ մը եւս, նոյն իսկ ճարոնական տեղեկութեանց համեմատ, վճռականութիւնը խիստ տարակուսելի մնաց, և զօրավար Օքու Ռուսաց պարտութիւնը մասամբ կը վերագրէ ա'յն պարագային թէ Ռուսք ո'չ միայն Հոննոյի ձախ եզերքին վրայ Ճարոնցիներուն վրայ յարձակեցան. այլ նաեւ ուրիշ զանազան կէտերէ, ինչ որ մեծ սխալ մըն էր։ Որովհետեւ Ճարոնցիք ամէն կողմերէն սկսան օգնութիւն փութացնել սպառնացուած կէտերուն վրայ։ Ասիկա Ռուսաց համար մեծ անխոհեմութիւն մըն էր. մանաւանդ որ գիտէին թէ օդին վիճակը խիստ աննպաստ է, և, ինչպէս ճարոնական կեդրոնէն ալ կը հաստատուի, Ռուսաց կորուստին մեծութիւնը ցուրտին ու սառին պէտք է վերագրել։

Ծովակալ Րօժտէսթվէնսքիի նաւատորմիղը, Մօրիս կղզիին Բօռ-Լուի նաւահանգիստէն եկած հեռագրին նայելով Նոսիպէի բացերը խարիսխ նետած է։ Նոսիպէ Ֆրանսայի վերաբերեալ փոքր կղզի մըն է. Մատակասքարի հիւսիսային ծայրին ամէնէն մօտ, այդ կղզիին արեւմտեան ծովեզերքին վրայ։ Տօպրօթօվսքի ծովակալին հրամատարութեան տակ գտնուած եր'րորդ նաւախումբը, որ 4 զրահաւորներէ և 3 թորփիլանաւերէ կը բաղկանայ, Դյ. մեկնեցաւ Ճիպութիէն Մատակասքարի ջուրերուն մէջ Րօժտէսթվէնսքիի միանալու։ Երրորդ նաւախումբը, որ կը բաղկանայ 5 զրահաւորներէ, յածանաւերէ. 3 թորփիլանաւերէ և քանի մը թորփիլահալածներէ, այսօր վաղը Լիպաւէն կը մեկնի։ Երկրորդ նաւախումբը Ճիպութիէն մինչեւ Նոսիպէ 8000 քիլոմէթր ճամբայ ունի, զոր կրնայ կտրել մէկ շաբաթէն։ Եթէ սակայն Րօժտէսթվէնսքի երրորդ նաւախումբին ալ սպասել ուզէ Մատակասքարի աղջեւ, եւ կառմիսի չափ ալ պիտի մնայ Նոսիպէի բացերը։ Ճիպութիի և Մատակասքարի միջեւ այս միջոցիս տատանող երկրորդ նաւախումբը Ցնվ. 3ին մեկնած էր Կրետէի Սուտա ծովածոցէն։

ՀԱՅՔՕՆԹԱՅԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ

Մարէչալ Օեամա իր նոր տեղեկագրին մէջ կ'ըսէ թէ կռիւներուն մասնակցող ուժերը բազմաթիւ էին եւ կռիւներն ալ մինչեւ հիմա հեռագրուածէն շատ աւելի խիստ։ Ճակատամարտը տեղի ունեցաւ սաստիկ ձիւնաբեր փոթորիկի մը պահուն, որ կը դժուարացնէր աչքերու տեսութիւնը։ Գիշերները սաստիկ ցուրտ էին։ Օեամա կ'ըսէ թէ կռիւը պահ մը երկբայելի էր։ Ճարոնցիներուն կացութիւնը տագնապալից էր։ Երեսուն ռուսական թնդանօթներ. որոնք Հայքօնթայի շուրջ զետեղուած էին, կը մաղէին Ճարոնցիներուն դիրքերը, այնպէս որ ասոնց ձախ թեւը ծանր կորուստներ կրեց։ Այս թեւին ամէնէն արտաքին մասը պարտաւորուեցաւ բաւական տեղ ետ քաշուիլ։ Այս պահուս էր որ կռիւը սոսկալի հանգամանք մը առաւ. Ճարոնցիք և Ռուսք իրար խառնուեցան, գիրար գրկեցին անհուելի կերպով. եւ վերջապէս Ճարոնցիք յաջողեցան ետ քշել Ռուսները։ Սանտէբուի աղջեւ պատսպարուած դիրքի մը տակ գտնուող ռուս գունդ մը յունվար 28ին կանուխ սկսաւ կրակ ընել Ճարոնցիներուն վրայ. որոնք սկսած էին Ռուսերը պաշարել։ Ցետոյ Ճարոնցիք յայտնապէս սկսան կռուիլ, և Ռուսերը ետ քշուեցան, 200 գերի թողլով։

Որովհետեւ Ճարոնցիք թուով տկար էին, Օեամա որոշեց բոլոր գունդերէն գիշերային ընդհանուր յարձակում մը կազմակերպել։ Ճարոնցիք ծանր կորուստներ կրեցին, կը տեղեկագրէ Օեամա։ Ճարոնական կրկնակի յարձակումներուն վրայ Ռուսք սկսան ետ քաշուիլ։

Ցունվար 29ին ժամը 6½ին կանուխ Ճարոնիք ձեռնարկեցին ընդհանուր յարձակումի մը Հայքօնթայի վրայ և ժամը 10½ին կատարելապէս և հաստատապէս գրաւեցին այդ վայրը։ Ռուսական չորրորդ հետեւակ զօրագունդը գրեթէ ամբողջովին ապառեցաւ։

*** Զօրավար Օքուի բանակին մէջ գտնող թղթակից մը յունվար 30 թիւով հետեւեալը կը հեռագրէ.— Օքուի ձախ թեւը պաշարելու համար Ռուսաց փորձը բոլորովին անյաջող և լաւ։ Ռուս ձիաւորներն ալ այսպէս իրենց անկարողութեան փորձը տուին, և պատճառ եղան ճարոնական յարձակման։ Ճարոնցիք պահ մը Հայքօնթայը թողուցին, ետ քշուեցան, և սպասեցին օգնական գունդերու, թողլով որ Ռուսերը աւելի մօտենան։ Միայն այս կռուին մէջ Ճարոնցիք 3000 հոգի վրայ տուին։ Ռուսք հինգ մասի բաժնուած էին. և տասներկու ճարոնական մասեր հարկ եղաւ զիրենք ետ քշելու համար։ Գերիները կը յայտարարեն թէ ամբողջ ռուսական զօրագունդ մը բոլորովին ճնշուեցաւ առանց մարդ մը ազատուելու։ Ճարոնցիք իրենց խրամներուն մէջէն կը կռուէին, մինչդեռ Ռուսք պարտաւորուած էին բաց դաշտին վրայ մնալ, որ սաստիկ սառած էր, և թուղթի պէս գետին կը թափէին։ Այս պարագան խիստ վտանգաւոր էր Ռուսաց յարձակման համար. որովհետեւ գետինները ալ ձիւնով ծածկուած ըլլալով մինչեւ հեռուները. ռուս զինուորին աչքերը կը խտղտային. և նշանառութիւնը խիստ թերի կ'ըլլար։

ԿՌՈՒԻՆ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՀՈՒՆՇՈՅԻ ՎՐԱՅ

Փետր. 2 թուով Մանչուրիոյ ճարոնական կեդրոնէն հեռագիր մը կը հաղորդէ.— Ռուսաց աջ թեւը երեք փոքր գունդերով մեր ամբողջ գծին վրայ յարձակեցաւ։ Բայց մեր յառաջապահները ետ մղեցին զանոնք։ Այսօր ժամը վեցին կանուխ ռուսական հրետանին սկսաւ ռմբակոծել մեր արեւմտեան ճակատը Թաչանի և Լիուչինկթունի աղջեւ. ուր գտնուած Ֆանկչան. Պուշաօվօ գիւղերը, ինչպէս նաեւ շրջակայքը ռմբածեցան։ Միեւնոյն ատեն ռուս հետեւակները սկսան պաշարել Յոնկչան գիւղը, բայց ետ մղուեցան։ Այսօր թշնամին Զահօրուէ և Վէնրօաչանէ երկու քիլոմէթր հիւսիս գտնուած դիրքէ մը ռմբակոծեց Զահօրուի բարձունքները. և Զէնկայնկրուի ու Եաօթունի բլուրները։ Մեր ձախ թեւին վրայ անընդհատ կը շարունակուի նաեւ սկսուած կռիւը։

Այսօ կանուխէն Ռուսք սաստիկ թնդանօթաձգութեան մը սկսան Զէնկայնկրուի վրայ։ Մեր հրետանին կրակի պատասխանեց։ Արժանահաւատ տեղեկութեան մը նայելով, Ռուսք երկաթուղի մը կը շինեն սկսեալ Սուչաթունէ որ Լամուշանէն հինգ մղոն հիւսիսային կողմն է, մինչեւ Սուտուբաօ։ Արդէն իսկ վակոնները սկսած են բանիլ։ Այսօր կանուխ ժամը ութին Ռուսք խիստ ուժգնութեամբ իրենց թնդանօթներուն կրակը կ'ուղղեն Եացուբուի դէմ, միեւնոյն ատեն ռուսական զօրաբաժին մը առաջ կը քալէ Զանկթուէն հարաւ գիւղի մը վրայ. հ/ւսբաժին մըն ալ մեր դէմ յարձակեցաւ. սակայն ետ քշեցինք զայն։ Ցնվ. 28ին ճարոնական ջոկատ մը. որ կը բաղկանար մէկ սպայէ և 28 զինուորէ, նեղը մնաց Ռուսներէն պաշարուելով. Իրենց մեծագոյն մասը վիրաւորուելէ վերջ միայն մնացեալները գերի ինկան։ Ռուսք սպաննեցին մեր բոլոր վիրաւորները։

ՃԱՐՈՆԱԿԱՆ ԹՆԴԱՆՕԹՆԵՐՈՒՆ ՈՒԺԸ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆՔԸ

Ռուսք Սանտէբուի աղջեւ իրենց ահեղ կորուստներուն մեծագոյն մասը կը վերագրեն ճարոնական թնդանօթներուն. որոնք գաղտնի և ապահով տեղեր զետեղուած էին։ Խրամներուն մէջ գտնուող Ճարոնցի հետեւակներն ալ շատ գերազանց գտնուեցան իրենց վրայ յարձակող ռուս ձիաւորներէն։

ՍԹԷՕՍԷԼ

Օտեսայի կամաւոր նաւատորմին Ա. Նիքօլայ շոգենաւը վաղը. Դյ. Բոր Սաիտ կը հասնի. իրեն մէջ ունենալով զօրավար Սթէօսէլը. իր կինը. 165 սպայ և 333 զինուոր՝ Բորթ Արթուրի պահակազօրքերէն։

ՆՈՐ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ

Փետր. 3ին ռուսական գունդ մը կրկին յարձակեցաւ Հայքօնթայի վրայ, բայց Ճարոնցիներէն ետ մղուեցաւ 160 մեռեալ վրայ տալով։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԱՆՉՈՒՐԻԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿԻՆ ՎՐԱՅ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

Քեօլնիշէ Ցայթունկի Մոսկուայի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Խարպինէն դարձող և իր պաշտօնողական գաղափարներով ծանօթ ռուս Չէրպաթօվ իշխանին հետ։ Իշխանը յայտարարեց թէ Մանչուրիոյ Ռուս Բանակը խիստ գոհացուցի'չ վիճակի մէջ է. զինուորները պատերազմելու կազմ կացութեան մէջ են, և ի մօտոյ ռուսական փայլուն յաղթութիւն մը անտարակուսելի է։ Իշխանը կը հերքէ Նէմիրօվիչ Տանչէնքօյի վերջին յայտարարութիւնները թէ ռուսական յաղթութիւն մը ա'կարելի է մինչեւ որ Ռուս Բանակը Ճարոնականին կրկինը չըլլայ. որովհետեւ Ճարոնցիք ռուսներէն գերազանց են բարոյապէս, կ'ըսէ ռուս համբաւաւոր խմբագիրը։

ՉԻՆԱՍՏԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ Կ'ԸՆԷ

Չինաստան Լոնտոնի և Հոնկ-Քոնկի անգլիական, Պանքաներէն մէկ միլիոն անգլ. ոսկիի փոխառութիւն մը կնքեց։ Պայմանագրութիւնը ստորագրուեցաւ Փետր. 3ին Բէքինի մէջ։ Այս գումարին մէկ մասը պիտի գործածուի կըրթական պարտիկներուն գործին հետեւանօք Տէրութեանց վճարելիք տուգանքին համար։ Հարիւրնոց թուղթը 91ի հրապարակ հանուած է։ Փոխառութիւնը վճարելի է 20 տարիէն։ Չինու կառավարութիւնը այս փոխառութեան համար երաշխաւորութիւն տուած է Շանսի նահանգին ներքին մաքսատուրքը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, Փետր. 5.— Դատական նախկին նախարար Մ. Մուռրավեվ երկար ատեն Հռոմի դեսպան չպիտի մնայ, այլ իր տեղ նոյն պաշտօնին պիտի կոչուի Կոմս Լամսդորֆ։

— Պատերազմական նախարար Զօր. Սախարովի տեղ պաշտօնի կոչուեցաւ հանրային կրթութեան նախարար Մ. Կլազով։ Զօր. Սախարով փոխարքայի իշխանութեամբ ընդհ. կառավարիչ պիտի անուանուի Կովկասի։ Այժմ Կըլազովի օգնական Մ. Ուընսր հանրային կրթութեան նախարար պիտի անուանուի։

ՓԱՐԻԶ.— Բեթերպուրկի գործակալութեանց և թերթերու թղթակիցները բոլորովին կը հերքեն և իբր ծիծաղելի ցոյց կուտան Լոնտոնի մէջ տարածուած այն զրոյցները թէ Զօրավար Քուրօբաթքին իր ձախող վաղահաս յարձակողականին սկսած ըլլալ Զարին կամ թէ Ռուսիոյ կառավարական շրջանակէն եկող սաքալոգական հրամանի մը վրայ։ Ամէն տգատաթիւն տուած է Զօր. Քուրօբաթքինի, որ իր հրամանին տակ գտնուած հրամատարներուն հետ միակ պատասխանատուն է գործողութեանց։

ՄՈՒԳՏԷՆ.— Ռուս յառաջապահ ջոկատ մը յաջողեցաւ 8 վերստ տեղ քանդել երկաթուղին Լիաօ Եանկի հարաւակողմը։

— Զօր. Կրիբընպէրկ հանգստեան կոչուեցաւ։

ԹՕՔԻՕ.— Ուիթէր կը ծանուցանէ թէ ամսոյս 3ի և 4ի գիշերները, և 4ի ցերեկը նոր կռիւներ տեղի ունեցան Շա Հոյի և Հուն Հոյի երկայնքը։ Ռուսերը ռմբակոծեցին ճարոնական գծերը Վանթաչանի և Թիթիչանի վրայ։ Ռուսերու յարձակումները ետ մղուեցան ճարոնցիներու կողմէ։ Շաբաթ օրուընէ ի վեր Ռուսերը կը յարձակին Շալոյցուի վրայ, զոր կը պաշտպանեն ճարոնցիք. Ռուսերը այդ կողմը 600 հեծելազօրք և հետեւակազօրաց երկու գումարտակ ունին։

ՓԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Զօր. Քուրօբաթքին կը հեռագրէ.— «Նոր դէպք պատահած չէ. Երկուստեք հետազօտութիւններ եղան երկու թշնամի բանակները անհանգիստ ընելու համար։

— Զօր. Քուրօբաթքին կը հեռագրէ Զարին.— «Մեր զօրքերը Փետր. 3ին յաջող յարձակումներ ըրին ճարոնցիներուն դէմ։ Փետր. 4ին, առտուն, մեր հեծելազօրքը և հրետանին յարձակում գործեցին Չիդայզուի վրայ։»

— Մուգտէնէ կը հեռագրուի էնսֆորմասիոն գործակալութեան թէ Զօր. Ռէնէնքամֆ Փետր. 4ին Օրէնպուրկի Խազախներու ջոկատ մը արձակեց ռուսական ձախ թեւին կողմը Ցաքիօ-Նուշանի վրայ, ուր ճարոնական փոքրաթիւ յառաջապահներ կային միայն։ Ճարոնցիք 7 հոգի կորսուին և Ուեցի-Ցաւի քշուեցան։ Խազախները գրաւած են Տափինշանը։ Բեթերպուրկէ

կը հեռագրուի թէ Ջօր. Սախարով լուր կուտայ որ թշնամին մեծ գործօնէութիւն ցոյց կուտայ ռուսական ձախ թեւին կողմը։ Ռուսերը յառաջագոյն մէկ քանի կռիւներ առնեցան, որոնց արդիւնքը նպաստաւոր եղաւ իրենց։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ռոյթէրի Մանչուրեան թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Քօրէայի սահմանագլխոյն վրայ, հիւսիս-արեւմտեան կողմը, 8 վ. Չինէն ի վեր ի Թանկ-Շան գտնուող Ռուս 300 հեծելազօրքեր որ թշնամին կը լրտեսէին, եւ այլ և այլ ուղղութեամբ հետազօտութիւններ կը կատարէին, յանկարծ մեկնեցան Թանկ-Շանէ և արագաբար գացին դէպ ի հիւսիս, ուր կը գտնուի Ռուս բանակին մեծ մասը, Մուգտէնի հարաւ-արեւելեան կողմը։ «Մորնինկ Բոստ»ի Մանչուրեան թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Ռուսք կը յարունակեն մեծ գործունէութիւն ցոյց տալ Մուգտէնի հարաւակողմը, Շա Հոյի մօտ, ալոնք իրենց բանակին կեդրոնին և ձախ թեւին կողմը։ Ռուսք ընդհ. յարձակում մը կը պատրաստեն, որուն մէկ ծայրը պիտի ըլլայ Հուն Հոյի վրայ իրենց բանակին աջ թեւը, և միւս ծայրը՝ Թալինկ , ... , իրենց ձախ թեւը։ Ցուրտը բաւական իջաւ։

— «Սընդրըլ Նիւզ»ի Մանչուրեան թղթակիցը կը հեռագրէ.— «Փետր. 3, Շաբաթ գիշեր, Ռուսք փորձեցին յանկարծակիի բերել Հուն Հոյի ճապոնական գիրքերը։ Ճապոնցիք ետ մղեցին զանոնք։ Ռուս հեծելազօրքը նոյն գիշեր յարձակումներ ըրաւ այլ եւ այլ կէտերու վրայ, բայց միշտ ետ մղուեցաւ։ Փետր. 4, Շբ. արշալոյսին, հրետանին սկսաւ ռմբակոծել Ճապոնցիները եւ մեծ վնաս պատճառեց անոնց։ Կէսօրէ վերջ, ռուս հեծելազօրքը հրետանին օժանդակութեամբ սաստիկ յարձակում մը ըրաւ Հուն Հոյի աջ եզերքին վրայ, Ջիգայցու գիւղին կէմ։ Բուռն գերկռիւ մը սկսաւ։ Արդիւնքը անորոշ է։»

Վաղուան թիւով պիտի հրատարակենք մեր մեծայարգ աշխատակից Տօքթ. Վալանթեն Նալբասի ընկերական կարեւոր հարցի մը՝ ալքօլի չարիքներուն վրայ գրած խիստ շահեկան յօդուածը որ անշուշտ մեծ հաճոյքով պիտի կարդացուի, ինչպէս մինչեւ ցարդ գրած յօդուածները ձեռնհաս եւ հմուտ Տօքթօրին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԾՆՈՒՆԴԸ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՄԷՋ.— Երուսաղէմի պաշտօնաթերթին մէջ հետեւեալը կը կարդանք Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ Հայ. Եկեղեցւոյ արարողութեանց մասին.— Հայոց Ս. Ծնընդեան տօնը Յունվար 5ին ըլլալով նոյն օրը պատրիարքական փոխանորդ Ներսէս Ա. Եպսկ. կղերական դասուն հետ Բեթղեհէմ գնաց և կէս օրին ժամանեց եկեղեցի։ Խթման իրիկունը սովորական արարողութիւն կատարելէ ետք, գիշերուան ժամը 5էն մինչեւ առտու ալ տօնեցին Ծննդեան արարողութիւնները և Ծնունդին օրը կէսօրէն ետք Երուսաղէմ դարձան։ Պատր. Փոխանորդին և եկեղեցական դասուն Բեթղեհէմ գացած և դարձած ատեն իրենց կ'առաջնորդէին ոստիկան զօրքեր, որոնք յարգանքներ և պատիւներ կ'ընծայէին անոնց։ Այս արարողութիւնն ալ, միւս եկեղեցիներու արարողութեանց պէս խիստ կարգապահութեամբ կատարուեցաւ և ամենուն կողմէ մաղթանքներ եղան Վեհ. Կայսեր համար։ Հայոց այս արարողութեամբ վերջ գտան բոլոր միւս ազգերուն Ծննդեան տօնի հանդէսները։ Չորս շաբաթուան այս հանդէսները քրիստոնեաներու կատարեալ անդորրութեան և հանգստութեան մէջ տեղի ունեցան, ոչ մէկ դժգոհութիւն ծագեցաւ շնորհիւ կառավարութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցներուն. և միշտ մաղթանքներ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

ԱՏԱՆԱՅԻ առաջնորդ Տ. Մուշեղ Ծ. վրդ. Սերոբեան այսօր կը մեկնի Պոլսէն՝ իր պաշտօնատեղին երթալու համար։ Կէս օրուան կառախումբով նախ պիտի երթայ Նիկոմիդիա, անկէց պիտի անցնի Ատլանպէկ իր ծնողքը տեսնելու, ուրբաթ օր պիտի հասնի Պիլէճիկ, անկէց, Էսկիշէհիր, Աֆ. Գարահիսար և յետոյ առաջիկայ Գշ. օր Իզմիր իր յարգելի դաստիարակ Տուրեան Սրբազանէն հրաժեշտ առնելու։ Իզմիրէն, նոյն շաբթու մեկնող շոգենաւով մը Տ. Մուշեղ վրդ. պիտի երթայ Մերսին։ Մերսինէն Ատանա ուղեւորելով առանց սպասելու պիտի մեկնի Սիս ներկայանալու Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին, անկէ, առնելու համար իր պաշտօնին վերաբերեալ կաթողիկոսական կոնդակը, և պիտի վերադառնայ Ատանա, իր պաշտօնին ձեռնարկելու։

∴ Տ. Մուշեղ Ծ. վրդ. երէկ կէսօրին սեղանակից եղաւ Ս. Պատրիարք Հօր, ուր գնաց իր հրաժեշտի ողջոյնը մատուցանելու։

⁂ Մաքրիգիւղի Թաղ. Խորհուրդը իր սիրելի քարոզիչին հրաժեշտին առթիւ շաբաթ գիշեր երեկոյթ մը սարքեց անդամներէն մէկուն տան մէջ։ Ներկայ էին Թաղ. Խորհուրդին անդամները, թաղին ծանօթ ընտանիքները և Մուշեղ վարդապետի գրող բարեկամները։ Ճոխ սեղան մը տրուեցաւ, որուն միջոցին բաժակաճառեր արտասանուեցան, գոհունակութիւն յայտնելով Մուշեղ վրդ.ի գնահատելի պաշտօնավարութեան մասին և ի վեր հանելով Նո Գերապատուութեան թէ գրականութեան և թէ եկեղեցականութեան մէջ գրաւած համակրութիւնը։

ԳՈՒՄ ԳԱՓՈՒԻ չորս թաղերու աղքատախնամը մէկ քանի տարիներէ ի վեր, իրեն դիմող հիւանդները իր շրջանակին մէջ գտնուող Հայ բժիշկներու յանձնած էր, որոնք ձրիապէս կը կատարէին այդ պաշտօնը։ Բայց վերջերս դիտուած է որ այդ բժիշկներէն մէկ քանին այլ և այլ առարկութիւններով, և հակառակ իրենց խոստումին չեն երթար այն աղքատ հիւանդներուն որոնք յանձնարարուած են Աղքատախնամէն։ Այսպէս ա դ մերժուած աղքատ հիւանդները ամէն առտու ափ կառնեն Աղքատախնամին գրասենեակը ուրիշ բժիշկ մը պահանջելով և Աղքատախնամի անդամները ոչինչ չէին կրնար ընել, անոր համար որ Գում Գափուի մէջ գտնուող տրամադրելի 5 բժիշկները—Սլլահվէրտեան, Ճէվահիրճեան, Մութաֆեան, Ինճէեան և Ատիլեան - իւրենց ուրոյն շրջանակները ունէին և անոնցմէ դուրս, ոչ մէկ հիւանդի կերթային և Աղքատախնամն ալ չէր կրնար ստիպել որ այդ բժիշկները անպատճառ երթան այս կամ այն հիւանդին, քանի որ իրենց շրջանակէն դուրս է, և մանաւանդ ձրի են։

Ասկէց առաջ երբ այս որոշումը տուաւ Գում Գափուի աղքատախնամը և ձրիի դրութիւնը հաստատեց, գտնուեցան միամիտներ, որ նք ծափահարեցին այդ նոր դրութիւնը, քանի որ, ըստ իրենց նիւթապէս օգտակար ալ էր։ Մանաւանդ այն ատեն չեղտեց այդ ձրիի յատ դրութիւնը և դրամով բժիշկներ ունենալու պէտքը աւելի օգտակար գտաւ, քանի որ ամէնքնիս ալ սա՝ լաւ գիտենք թէ ամսականաւոր բժիշկ մը միշտ աւելի օգտակար է... ձրիէն։ Եւ այսօր Աղքատախնամը վերջապէս ըմբռնելով իր նախորդ որոշումին սխալ ըլլալը, շաբաթ օր հրաւիրագրեր ղրկեց իր հինգ բժիշկներուն, որպէսզի Աղքատախնամին գրասենեակը գալով ներկայ գտնուին այս մասին եղած խորհրդակցութեան մը։

Կիրակի օր Աղքատախնամին այդ հրաւէրին պատասխանեցին միայն Տօք. Մութաֆեան, Տօքթ. Ինճէեան և Տօք. Ատիլեան էֆէնտիները, որոնց հետ խորհրդակցութիւն մը կատարուեցաւ, և որոշուեցաւ որ ամսականով և եռամսեայ շրջաններով, երկերկու բժիշկներու յանձնուին Աղքատախնամի հիւանդներուն այցելութեան հոգը, մի անգամ ընդ միշտ ազատելու համար հիւանդներու կողմէ եղած բողոքներէն և անկէց ծագում առնող բոլոր անպատեհութիւններէն։

ԵՐԶՆԿԱՅԻ Առաջնորդ Տ. Դանիէլ Ծ. Վրդ. Ցակոբեանի հրաժարականը Խառն Ժողովին կողմէ ընդունուած ըլլալով Առաջն. ընտրութեան համար եռանուն ցանկ մը պատրաստելով Կրօնական Ժողովին հաւանութեանը ենթարկուեցաւ։ Այդ ընտրելիներն են՝ Տ. Էմմանուէլ վրդ. Պալեան, Տ. Կորիւն վրդ. Էլլիտրէքմեան և Սրտաւազդ վրդ. Գալէնտէրեան։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ Ազիզ Գարայ Գաթ. Յեղապոխ կարգած էր Տ. Յովսէփ Եպիսկ. Եօսաեղեանը և անոր հաղորդած՝ այս տնօրինութիւնը։ Տ. Յովսէփ եպիսկ. ի պատասխանի այս անուանումին ծանուցած է թէ, իր ծերութիւնը թէպէտ անկարող կ'ընէ զինքը այսպիսի կարեւոր պաշտօն մը ընդունելու, սակայն ապաւինելով Ս. Պատրիարք Հօր և Ազգ. Կեդր. Վարչութեան աջակցութեանը յանձն կ'առնու վարել իրեն յանձնուած պաշտօնը որչափ կը զօրէ իր կարողութիւնը և միջոցները։ Տ. Յովսէփ եպս. խոստացած է Տնօրէն Ժողովոյ կազմութիւնը կատարել և հաղորդել Կեդր. Վարչութեան ի հաստատութիւն։

ԲԵՐԻՋԷՆ ղրկուած վեց որբերէն երկուքը, որոնք Գոնիայի Գեղարուեստից վարժարանը ղրկուած էին Բարձրագոյն հրամանաւ, Գոնիա հասած և տեղւոյն Թաղ. Խորհուրդէն հիւրընկալուելով հետեւեալ օրը ընդունուած են վարժարան։

ՆԷՎՇԷՀԻՐԻ Թաղ. Խորհուրդին, ուսուցչին և ժողովուրդին միջեւ կրթ. և եկեղ. խնդիրներու մասին անհամաձայնութիւն ծագած ըլլալով, Գոնիայի Առաջնորդարանէն որոշուած է որ Տ. Մովսէս քահանան քննիչ ղրկուի ի Նէվշէհիր պաշտօն տրուելով անոր՝ այցելել նաև իր ճամբուն վրայ գտնուած քաղաքները և հոգեւորապէս կատարել իր պարտականութիւնները։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութեան անդամներէն Տօք. Նազարեան պէյ, կիրակի օր, Ազգ. Հիւանդանոց երթալով այցելեց բոլոր յարկերը։

ԲԱՅԵՐԴԻ Գարաւերակ գիւղէն ալ հանրագրութիւն մը եկած է տեղւոյն Տ. Յովհաննէս քհ.ի թերութիւններուն դէմ, խնդրելով որ այս քահանան հեռացուի։

ՖՈՒԱՏ ՓԱՇԱՅԻ առժամեայ Թաղ. Խորհուրդը հրաժարած ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հայրը պաշտօն յանձնած էր եկեղեցիին աւագերէց Տ. Ոսկի քհ.ի, նոր մարմին մը կազմել։ Տ. Ոսկի քհ. արդէն համաձայնեցուցած է մէկ քանի թաղեցիներ, որոնցմէ պիտի կազմուի նոր առժամեան։ Սակայն այս ցանկը դեռ ամբողջացած չէ և ո՛չ ալ պաշտօնի ձեռնարկած են կամ Պատրիարքարան տեղեկագրուած է, ինչպէս գրուած էր երէկ, առտուան թերթի մը մէջ։

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ Բորթլանտ քաղաքը հաստատեալ Ամերվարդ էֆ. իր հարսանեաց հանդէսին ներկայ գտնուող հանդիսականներէն ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցի որբերուն 3 ոսկի, ոսկի և 5 շիլին հաւաքելով ղրկած է Հոգաբարձութեան Յովհաննէս էֆ. Փափազեանի ձեռքով։

ԾԵՄԷՆ ՄԵՌԱԾ.— Գահիրէի մեր թղթակից Տամկաճեան էֆ. կը գրէ.— Ս. Ծննդեան երկրորդ օրը Ազգ. Առաջնորդարանի մէջ Սարգիս Փափազեան անուն մէկը կը ծեծեն քանի մը հոգիներ նախանձի և անձնական պատճառներով։ Սարգիս Փափազեան ծանր վիճակի մէջ Աւստրիական հիւանդանոցը կը փոխադրուի ու շաբաթ մը վերջ կը մեռնի։ Հանգուցեալին բարեկամները տեղական կառավարութեան կը դիմեն դիազննութիւն կատարելու համար, որուն հետեւանքը կ'ըլլայ չարագործներուն ձերբակալութիւնը։ Կը լսենք թէ այս խնդրին մէջ քահանայ մըն ալ կայ։ Սարգիս Փափազեանի գրպանը գտնուած բոլոր թուղթերը դեռ Հիւանդանոցի Վարչութեան քով կը գտնուին որոնք պիտի յանձնուին, երբ ժառանգորդները յայտնուին։

ԳԱԼՖԱՃԵԱՆ Որբանոցի Խնամակալութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Սարգիս էֆ. Թավշանճեան ի Նիւ-Եորք, հինգ օսմ. ոսկի նուիրած է, Թորոս էֆ. Բարաղամեանի մահուան առթիւ։

ԱՒԵՏԱԲԵՐԻ 5րդ թիւը հրապարակ ելաւ հետեւեալ բովանդակութեամբ.— Հաղորդութեան Ս. Խորհուրդին առիթով՝ Տօք. Հ. Ս. Պարնըմ։ Ամերիկայի մէջ Մորմոններ՝ Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան։ Բարոյապաշտութիւն՝ Բրօֆ. Ա. Յ. Հայկազեան։ Երջանկութիւն՝ Հ. Պլէք։ Գիտական յառաջդիմութիւն վերջին 50 տարիներու մէջ (Աշխարհագրութիւն)՝ Բրօֆ. Յ. Յ. Մանիսաճեան։ Կորսուած բառը՝ Տօք. Հ. Վ. Տայք։ Ծ. Արեւելքի պատերազմը՝ Յ. Գուճիգանեան։ Սէյնդ-Լուիսի ցուցահանդէսը՝ Թղթակից։ Շնորհակալական բաց նամակ՝ Յ. Գ. Արմաղանեան։ Ողբ բարեկամիս շիրմին վրայ՝ Ա. Ս. Խանտիկեան։ Ը. Դաս՝ ... Քաղաքական լուրեր։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օր, Նաւըլ Գարու Տէօվլէթեանց բնակարանը, մտերմական շրջանակի մը մէջ, տեղի ունեցաւ Արեւել. երկաթուղիներու ճարտարապետական և ելեկտրականական գծագրիչ Հայկ էֆ. Գալէնտէրեանի նշանախօսութիւնը Օր. Նշանուհի Տէօվլէթեանի հետ։

Նաւըլ Գարուի քարոզիչ Տ. Տաճատ Ծ. վրդ. Ոսկանեան որ կը նախագահէր, օրհնեց այս նշանախօսութիւնը, շրջապատեալ քահանաներէ։

Գալէնտէրեան էֆ. գործունեայ և համակրելի երիտասարդ մըն է, որ Եւրոպայի մէջ կատարելագործած է իր ուսումը և պաշտօնավարած է եւրոպական երկաթուղիներու վարչութեանց մէջ, միշտ համակրութիւնը շահելով իր պետերուն։ Վերջերս մտած է Արեւել. երկաթուղիներու վարչութեան մէջ, ուր նաև իր ցոյց տուած արժանիքներուն համար գնահատուած է ամէնուն կողմէ։ Գալէնտէրեան էֆէնտի ծանօթ է նաև ազգ. շրջանակի մէջ, Սամաթիոյ Աղքատախնամին և Նաւըլ Գարուի Կրթ. Մասնախումբին մէջ իր ունեցած աջակցութիւններովը։

Իսկ Օր. Նշանուհի, ընտիր դաստիարակութիւն ստացած, համեստ ու աշխատասէր Օրիորդ մըն է, որ իր գնահատելի ձիրքերով, տիպար տանտիկին մը ըլլալու կոչումը ունի։

Խմբագրութիւնս այս բարեդէպ խնամութեան առթիւ իր սրտագին շնորհաւորութիւնները կ'ուղղէ իր բարեկամին Հայկ էֆ. Գալէնտէրեանի և երկու կողմի պարագաներուն։

⁂

Կիրակի օր նոյնպէս Նաւըլ Գարու Օվաճըգեանց բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ գոհարավաճառ Սմբատ էֆ. Խամէրեանի նշանախօսութիւնը Օր. Նուարդ Օվաճըգեանի հետ, նախագահութեամբ Պատր. Փոխանորդ Տ. Գաբրիէլ Սրբազանի որ իր օրհնութիւնները տուաւ։

Խամէրեան էֆ. իր ուսումը ստանալէ ետք Պէրպէրեան վարժարանին մէջ, հետեւած է գոհարավաճառութեան ասպարէզին, ուր պատուաւոր անուն մը շինած է իր ուղղամտութեամբը և աշխատասիրութեամբը։ Իսկ Օր. Օվաճըգեան խնամուած կրթութիւն մը ստացած է, որուն շնորհիւ բացի մայրենի լեզուէն տեղեակ եղած է չորս եւրոպական լեզուներու։

Մեր շնորհաւորութիւնները։

ՀԱՐՍՆԻՔ ԿԻՊՐՈՍԻ ՄԷՋ

Պէրութի ազգայիններէն Մելքիսեդեկ էֆ. Կարապետեան Կիպրոսի Լէֆքոսիա քաղաքին մէջ ամուսնացաւ Օր. Սաթենիկ Ցարութիւնեանի հետ, կնքահայրութեամբ Կարապետ էֆէնտի Բամպուքճեանի։

Մեր խնդակցութիւնները։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Յակոբոֆի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հինգ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Ազն. Յովհաննէս էֆ Թավշանճեան ի Նիւ-Եորք։

Հանգուցեալ Մանուէլ էֆ. Ալալէմճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.—

Ազն. Տեարք Եղբարք Բանթիկեան 216. Գրիգոր էֆ. Գօլօլեան 108 ղրշ..

(Կնիք)

ՎԻԼԼԱՌ չօզօլան գնեցէք ու կարդացէք Դ. երեսի ծանուցումը

ՓԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

6 Փետրվար 1905

Հեռագրական գործակալութիւնը գիշերը մինչեւ ուշ ատեն Փարիզի Պորսային գիները չհաղորդեց մեզի։

ՆԵՐՔԻՆ

ՍՈՒԼԹԱՆԻԷ վարժարանին շրջանաւարտներու վկայականաց և մրցանակաբաշխութեան հանդէսը կատարուեցաւ երէկ, Վեհ. Սուլթանին կողմէ Կայս. Պալատան քարտուղարներէն Ճէվատ պէյ ներկայ գտնուելով հանդէսին, երթական ոսկի և արծաթ շքադրամներ յանձնեց վարժարանին առաջին և երկրորդ հանդիսաց շրջանաւարտներուն։ Այս առթիւ բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին համար։

ՆԱՅԻՊՆԵՐԸ.— Պրուսայի կեդրոնական նայիպ անուանուեցաւ Հալէպի նախկին կեդր. նայիպ Մուսթաֆա Նաիմ էֆէնտի։ Խարբերդի կեդր. նայիպ անուանուեցաւ Բիւյիւք Չէքմէճէի նայիպ Ալի Րիֆաթ էֆ. որուն յաջորդեց Կէպզէի նայիպ Րէճէպ էֆ.։ Ատա-Բազարի նայիպ անուանուեցաւ Այվալըքի նախկին նայիպ Շէվքէթ էֆէնտի։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ Գահակալութենէն ի վեր ցարդ հաստատուած բարեսիրական հաստատութեանց և հանրային շինութեանց պատկերները պարունակող ալպոմ մը պատրաստուելով մատուցուեցաւ Վեհ. Սուլթանին։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.— Պաղտատի երկաթուղիին համար Գերմանիա յանձնարարուած ութը վակոնները Պոլիս ժամանեցին։ Այս վակոնները կահաւորուած են նոր դրութեամբ և երկար ճամբորդութիւններու յարմար։ Շոգիով կը տաքնան և ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին։ Նոյն օրինակ 40 ուրիշ վակոններ ալ յանձնարարուած են։ Ընկերութիւնը ձիւն մաքրող երկու մեքենաներ ալ բերել տուած է։

—Գոնիա-Էրէյլի երկաթուղիին հաւաքէն տարին 5,00 ոսկի պիտի յատկացուի Համազգային Անկէլա՝ ացին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԴԱՒԱՌԸ.— Երուսաղէմի գաւառին արքունի կալուածները չէնցնելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ կառավարիչ Րէշիտ պէյի նախագահութեամբ։ Կայս. Անձնական Գանձուն նախարարութիւնը ծանոյց այդ յանձնաժողովին որ ուղղակի իրեն հետ հաղորդակցի քանի որ անջատուած է Սուրիոյ արքունի կալուածներու յանձնաժողովէն։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Գահիրէէն կը գրեն մեզ.— Անգլիոյ Էտուարտ թագաւորին եղբայր Քօննօթի դուքսն ու դքսուհին Աղէքսանդրիայէն հոս հասան, ներկայ ամսոյս 13/26 Հինգշաբթի օր և ստուար բազմութեան մը կողմէ ողջունուեցան կայարանին մէջ։ Դուքսը պաշտօնական համազգեստով իջաւ կառախումբէն ու մտերմաբար ողջունեց Բարձր. Խտիվը որ կայարան եկած էր բարի գալուստ մաղթելու։ Բարի գալստի եկած էին նաեւ Լորտ Քրոմըր ու կինը, Շըրվէտ Նորվէկիոյ գահաժառանգ իշխանը և իշխանուհին —որոնք հոս կը գտնուին— և ուրիշ բարձրաստիճան զինուորական ու քաղաքական անձնաւորութիւններ։ Դուքսը և դքսուհին քիչ մը ժամանակ կայարանը մնալէ վերջ ներկայ գտնուեցան եգիպտական հրացանաձիգներու զօրահանդէսին։ Երբ զինուորական նուագախումբը անգլիական ազգ. երգը կը հնչեցընէր, Թնդանօթի 21 հարուածները կ'ողջունէին Ն. Բարձրութեան հիւրերուն գալուստը։ Զօրահանդէսէն վերջ մասնաւոր կառքերով Բարձր. Խտիվի Ապտինի պալատը առաջնորդուեցան և հետեւեալ առաւօտ մասնաւոր կառախումբով Խարթում (Սուտան) մեկնեցան քանի մը օր մնալու համար։

∴ Նաբոլէոն Գ.ի այրին Էօժէնի կայսրուհին քանի մը օր առաջ Գահիրէ ժամանեց, կոմսուհի Բիէնֆօն անունին տակ։ Խտիվը կարճ այցելութիւն մը տուաւ կայսրուհիին որ Սավոյա պանդոկը իջած է։ Կայսրուհին քանի մը օրէն պտոյտ մը պիտի ընէ Նեղոսի վրայ մինչեւ Սուտան։

∴ Նախարարաց ժողովը իր վերջին նիստին մէջ հաստատեց Եգիպտոսի մէջ հողեր գնելու համար կազմուած ընկերութիւնը որուն հիմնադիրներն են Վեհմ. Աբրահամ փաշա Բարթող, Իսմայիլ փաշա Եկէն, Խալիլ փաշա Խայաթ և Միքայէլ պէյ Րէյիզեան։ Ընկերութեան դրամագլուխը 100,000 ոսկի է, և բաժնուած 20 հազար բաժանորդներու ամէն մէկը 5 ոսկի։

∴ Հանրային կրթութեան Նախարարութիւնը վարժապետանոցէն ելած ուսուցիչներուն ամսականը բարձրացուց 12 եգիպտ. ոսկիի, որ կրկնապատիկն է այն վարձատրութեան որ կը տրուէր երբեմն։

Գ. Կ. Տամկաճեան

ԻՏԱԼԱԿԱՆ առեւտրական Սենեակին թերթը Ռասսէնեա Իթալիանա իր վերջին թիւին մէջ երկար և շահեկան յօդուած մը հրատարակած էր «Մէսուտիյէ» մարտանաւին վրայ որ Իտալիոյ Անսալտօ տան մէջ վերաշինուած էր։ Սենեակին վարչութիւնը նոյն յօդուածէն խիստ շքեղօրէն տպուած և կազմուած օրինակ մը Կայս. Պալատ մատոյց։

«ՄԱՑՏԱ» աւստրիական դպրոց-մարտանաւը, որ ժամանակէ մը ի վեր Իզմիր կը գտնուէր, մեկնեցաւ հոնկէց։

ՊՈՒԼԿԱՐ ՍԻՍՋԱԿՆԵՐ.— Թուրք թերթերը կը գրեն թէ պուլկար աւազակապետ Արսուլթ օսմ. զօրքերէն սպաննուեր է Մանաստիրի մէջ։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Անսալտօ տան մէջ շինուող արագընթաց 7 Խորփիլանաւերու մեքենաներուն զետեղումը աւարտած է և հիմա տախտակամածները կը շինուին։ Անոնք ծովը պիտի իջուցուին։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԲԺԻՇԿՆԵՐ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց պատժել այն զինուորական բժիշկները, որոնք, Մանաստըրի և Սէլանիկի կեդրոնական հիւանդանոցներուն մէջ հիւանդ զինուորները դարմանելու առթիւ թերութիւններ գործած ըլլալով, դատաստանի ենթարկուած են։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ կուսակալ Նազըմ փաշայի շնորհուած Վէզիրութեան աստիճանին Կայս. Մէնշուրը պիտի տանի Կայս. Թիկնապահ գնդապետ Ապտիւրրահման պէյ։

ՏԷՏԷ ԱՂԱՃԻ հելլենական փոխհիւպատոս կարգուեցաւ Պոլսոյ հիւպատոսարանին քարտուղար Մ. Ն. Թէօթոքիս։

ՍԿԻՒՊԻ Սերպ-օրթոտոքս մետրապոլիտ Տ. Սեպաստիան Տէպէտքօվիչ որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, մեռաւ։ Հանգուցեալը Սերպ կղերականներուն մէջ կարեւոր դիրք մը կը գրաւէր և շրջանաւարտներէն էր Հալքիի Աստուածաբանական վարժարանին։ Տ. Սեպաստիէն Բելգրատի էր և 30 տարու։ Երիտասարդութեան ամուսնացած էր բայց կինը մեռած էր։ Անցած տարի կոչուած էր Սկիւպի մետրապոլիտութեան պաշտօնին։ Յունաց Պատրիարքարանը կնքեց հանգուցեալին գոյքերը։ Մարմինը Պոլիս պիտի փոխադրուի։

ԹԻՖԹԻՔՆԵՐԸ.— Ներքին գործոց Նախարարութիւնը պատկանեալ իշխանութեանց ուշադրութիւնը հրաւիրեց Կայսրութեան զանազան մասերուն մէջ Թիֆթիք այծեր աճեցնելու մասին։ Այս տարածման նպատակն է դիւրացնել նոյն այծերուն արտասահման արտածելը, ինչ որ այժմ արգիլուած է։ Միայն այն այծերուն արտածումը արտօնուած է, երբ կենդանիին մազերը սկսած են թափիլ որով իրենց բոլոր արժէքը կը կորսնցնեն։ Եւ որպէս զի արգիլման սահման մը որոշուի, նոյն իշխանութիւնք պիտի տեղեկագրեն թէ քանի տարեկանէն նոյն այծերը կը սկսին մազ թափել։ Այս միջոցին մէջ սակայն խիստ կերպով պիտի պահուի Թիֆթիք այծերու արտածման արգելքը։

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐԻ ԿԵԱՆՔԸՆ.— Ասկէց 5 ամիս առաջ Բորթ Արթուրէն Իզմիր ժամանած էր Իզմիրցի Մանոսօ անուն յոյն մը որ հայրը ձգած էր պաշարեալ քաղաքին վաճառատունը։ Բայց այն ատենէն ի վեր հօրմէն լուր չէր ստացած որով անձնատրութենէն ետք հեռագիր մը ուղղած էր Չիֆուի ֆրանսական հիւպատոսին, հայրը հարցնելով։ Հիւպատոսը պատասխանած էր թէ հայրը ողջ է բայց Ճափոնցիներէն արտօնուած չէ մեկնելու։ Բայց այժմ արգելքը վերցած ըլլալով, Մանոսօի հայրն ալ մեկնած է Բորթ Արթուրէն և Իզմիր կը ժամանէ փետրուարի վերջերը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍՆԱՆԿ.— Ծովային առեւտրական դատարանը սնանկ հռչակեց Պոլիս Քէօփրիւլի խան թիւ 43 հաստատուած վաճառական Վասիլաքի Քէֆէճիօղլուն։ Դատարանին անդամներէն Մարգար էֆ. Ունճեան միւս գովխէր և փաստաբան Երկանեան Տիրան ու Քոսթաքի Անտրիադի էֆ.ներն ալ առժամեայ սէնտիք կոչուեցան։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՓՈՐՁ.— Բերա, Քրէօբրին Բասամին մէջ խանութպան յոյն կօշկակար մը առջի օր երկու անգամ փորձեց անձնասպան ըլլալ։ Նախ, ինքզինքը նետեց Թրամուէյի գիծին վրայ, այն պահուն երբ կառք մը կ'անցնէր, բայց անմիջապէս զայն ազատեցին և խանութ տարին։ Հոն ալ, յուսահատ կօշկակարը դանակ մը առնելով կուրծքը մխեց։ Այն ատեն փոխադրուեցաւ ֆրանսական հիւանդանոցը, ուր վէրքը կապուելէ ետք տունը ղրկուեցաւ։ Այնպէս կը կարծուի թէ այս յուսահատը խմելով անցուցած էր գիշերը և թէ անգիտակցաբար շարժած էր, ալքօլին շոգին դեռ ցրուած չըլլալով իր ներսէն։

ԱՐԿԱԾ.— Տավուշլըր մէջ, Անթօնի անուն մարդ մը իր սենեակին մէջ կրակին առջեւ նստած կնկանը և եղբօրը հետ կը խօսակցէր, երբ կայծ մը գնաց ինկաւ իր մօտը դրուած հրացանի վառօդի պարկին վրայ։ Վառօդը կրակ առաւ և ահռելի պայթիւն մը տեղի ունեցաւ, երբ երեքն ալ սարսափելի կերպով վիրաւորուեցան։

ՀՐԴԵՀ.— Ատալիոյ չուկայէն անցածները հրդեհ ծագելով 37 տուն և խանութ այրեցան։ Վնասը հինգ հազար ոսկի կը հաշուուի։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

Հեռագրական գործակալութիւնը այս գիշեր հեռագիր չհաղորդեց մինչեւ թերթիս մամուլը դրուած պահուն։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

24,6 Փետրվար 1905

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ	
Ամէնէն բարձր գինը	97.04
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	97.08
» վար գինը	96 39
ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ Ֆր.	127 50
Երէկուան բարձր գինը	127.75
» վար »	127.37
Քրէտի Ֆօնսիէ էժիբսիէն Ա	300.
» » » Բ	268.75
Թարափ	120.
Պանք Նաս. Կրէտ.	427.—
Թրամվէյի Բաժնեթուղթ	6.30
Րէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	385.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ռ.	12 02
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.05
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ	
Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	Ղշ. Փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.14
Անգլիական ոսկի	110.—
Ֆրանսական ոսկի	87.18
Քրիմից	51.04
Նոր մէթալիք	103 20
Բօլ	90.—
Ռուսիոյ Թղթադրամ	8 65
Լօնտոն 3 ամիս	111.15
Բարիզ	22.60

☞ Կարդալ Մահմուտ Փաշա, Խ. ՖԷՍՃԵԱՆ դեղարանի Ձկան իւղի ծանուցումը Դ. երեսը.

ՕՍՄ. ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ՝ ԿԱՅՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏՕՆՈՒԹԵԱՄԲ

ՊԱՐԳԵՒԱՒՈՐ ՍԻԿԱՌԻ ԹՈՒՂԹԵՐ

Այս ընկերութիւնը հրապարակ հանած է սիկառի թուղթեր, որոնց կողքերը կը կրեն Րումէլիի պարտաթուղթի մը թիւը: Նոյն երկաթուղիներուն վիճակահանութեան մէջ շահող թիւերը ունեցողները հետեւեալ պարգեւները պիտի ստանան.

1 պարգեւ	10,000 ղրշ.	որ պիտի տրուի մեծ պարգեւը շահող թիւին	
1 »	1,000 »	» » » 2րդ »	» »
2 »	500 »	» » » 3րդ »	» 2 թիւերու
6 »	200 »	» » » 4րդ »	» 6 »
12 »	100 »	» » » 5րդ »	» 12 »
28 »	50 »	» » » 6րդ »	» 28 »
850 »	10 »	» » » ամորթի »	» 900 »

Ուշադրութիւն !!! ամէն պարգեւաւոր սիկառի թուղթի վրայ նշանակուած է մէկ թիւ և քանիերորդ վիճակահանութեան համար արժէք ունենալը:

Վիեննայի կայս. և արքայական արհեստագիտական բաղձրագոյն վարժարանին տարրալուծութիւնը երեւան հանած է թէ այս սիկառի թուղթերը ամէն հակառողջիկ նիւթերէ զերծ են:

Գնեցէք պարգեւաւոր սիկառի թուղթերը՝ հատը 10 փարա

Պարգեւները վիճակահանութենէն անմիջապէս ետք պիտի վճարուին Պոլսոյ և Սելանիկի մէջ՝ Սելանիկի Պանքայէն և Իզմիրի մէջ ընկերութեան ընդհանուր գործակալ Անաստասուլա Եղբարցմէ: Նաեւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու մէջ ընկերութեան գործակալներէն: Առաջին պարգեւը միայն Պոլսոյ, Սելանիկի և Իզմիրի մէջ պիտի վճարուի:

Պարգեւաւոր թուղթերուն Պոլսոյ միակ կեդրոնատեղին է Պոլիս Չիչէք Բազար Ալթը Բորմաքեան խան և Ղալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, թիւ 25, Տեարք ՄՕՏԻԱՆՕ, ՇԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՏԻԳՐԱՆ ՄԱՐՋՊԱՆԵԱՆ
ՎԻՐԱԲՈՅԺ - ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Կը բուժէ ակռայի ամէն տեսակ ցաւեր և լինտերու հիւանդութիւններ: Ամերիկեան դրութեամբ, և կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ փտած ակռաները կը լեցնէ՝ երկար տարիներ առանց ցաւի դիմանալու պայմանաւ:

Ոսկիի և քաուչուի վրայ նուրբ և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, բնականին ճիշդ նման:

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր, Բերա, Մեծ Փողոց. Պէօյիւք Փարմաք-Գափու, Փէքմէզ Օղլու պարտէզման թիւ 3:

Երեքշաբթի և Ուրբաթ օրերը աղքատները ձրի կը դարմանուին: 1—10

ԹԱՔԹԱՊՐՈՒՆԵԱՆ ԹԷՐԶԻՅԱՎՈՐ

Մահմուտ Բաշատա Մանասթըր խանընտա 32 նումէրօիյէ մուրաջաաթ էտտատ աըմարլամա էլպիսէ իլէ մէյզալ օլուպ, վագթին կիւտիչինէ մուվաֆըգ սուրէթթէ պիչիմլի էլպիսէ եարտըըը կիպի, պալլըճա. տիւյիւն էլպիսէլէրի վէ սաիր քոստիւմլէրի աէօզ վէրթիկի կիւն վէ սաաթտա մէյդան իլէ հազըր իտէր: Թիւճարան եազըճըլարը իլէ վէ սաիր ատամլարընա հաֆթալըգ իլէ տախի էլպիսէ եարար. պու խուսուս թէշրիֆ իտէճէք զէվաթըն մութլագ սուրէթտէ հօշնուտիյէթինի մուճիպ օլաճաղընտան իլանը մէզքիւրէ իպթիտար օլունմուշտուր: 50—15

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ
„ՃԱՄԼԸՃԱ„

ՄԻԱԿ ՎԱՐԻՉ ԹԱԳԻՒՈՐ ՋՐԱՔԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ ԱՇԱԿԵՐՏ ՕԼՊԻՒՍԻ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1894ԻՆ

Տասը տարիներէ ի վեր հաստատուած ըլլալով Սկիւտար Տիամանտօբօլ փողոց, ամէնէն դժուարահաճներուն անգամ գոհացուցած է: Կը նկարէ ամէն տեսակ պատկերներ, բլաքին եւ ալ լա ռամպռան լուսանկարներ:

Իր ազնիւ յաճախորդներուն գոհունակութիւն պատճառելու համար, կը նուիրէ գունաւոր մէկ լուսանկար անոնց՝ որ մէկ տասնեակ լուսանկարել կուտան: 8

ՀԱՋԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ
ՀԱԳԳՐԷՑԻ ԵՒ ԷԳՐԷՄԻ ԽԱՑՈՂԱՆԸ

Եւրոպայէն ներածուած խայծղանի ջուրերուն ամէնէն նախամեծարը, այս խայծղանը, որ Ցունատանի Աբուհատից Ցուցահանդէսէն արժանիքի արծաթ շքանշանի արժանացած է: Անուշահամ է և բնաւ ստամոքսը չխանգարեր: Օսմանեան երեւելի բժիշկներու գնահատման արժանացած է, և մասնաւորապէս յանձնարարուած է հանգուցեալ Տօքթ. Խորասանճեան էֆէնտիյէ: Այս խայծղանը եթէ սուրճի գդալով մը խմուելիք ջուրին խառնելով խմուի, ամէն կարգի տարափոխիկ հիւանդութեանց դէմ կը պաշտպանէ մարդը:

Արագապէս կը բուժէ հազը, հարբուխը, կուրծքի իջուածքները, պռօնշիթը, դժուարաշնչութիւնը, թոքախտի սկզբնաւորութիւնը, մորթի հիւանդութիւնները և ծննդական գործարաններու անհանգստութիւնը:

Կը ծախուի Մայրաքաղաքիս ամէն մեծ դեղարաններու և դեղի մթերանոցներուն մէջ: Կ. Պոլսոյ համար գինն է 5 դահեկան: 5—50

Ա. ՏԻՐԱՏՈՒՐ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆ ՊԻՏՈՅԻՑ

ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ ԼԻՒՄԻԷՐ, ԺՈՒԿԼԱ, ԵՒ ԿԱՅ ԲԼԱՔՆԵՐՈՒ
ՄԻՇՏ ԱՄԵՆԱԹԱՐՄ

ՃՈԽ ՀԱՒԱՔԱԾՈՅ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԽԱՒԱՐԱՐՏՆԵՐՈՒ, ԱՄԵՆԱՎԵՐՋԻՆ ԴԵՂԵՐՈՒ ԵՒ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Կեդրոնատեղի Շ ԷՆՏ ՍԸՆ հռչակաւոր տան ակռաներու եւ ճաշուչներու, ինչպէս նաեւ ատամնաբուժական ամէն տեսակ պէտքերու: 17—39

CHOCOLAT

ԱՆԶՈՒԳԱԿԱՆ
ՎԻԼԼԱՐԻ ՇՈՔՈԼԱՆ
ԱՆԱՐԱՏ ԿԱԹՈՎ, ԶՈՒՏ ՔԱՔԱՕՈՎ ԵՒ ԱՆԽԱՌՆ

Զուիցերիկի (Զուիցերիա) քաղաքապետութենէն ընտրուած բժշկական մասնախումբի մը հսկողութեան ներքեւ պատրաստուած է:

Ամէն անոնք որ սոյն «Վիլլար» անուն գործարանին կաթով, նուշով, կակաոյով, վանիլիայով և պարզ շոքոլան տակաւին չեն կերած, պիտի չկրնան ըսել թէ կերած են լաւագոյնն ու համեղը:

ՈՉ ՄԷԿ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԿՐՆԱՅ ՀԱՒԱՍԱՐԻԼ
ՎԻԼԼԱՐԻ ՇՈՔՕԼԱՅԻՆ

Կը ծախուի ամէն տեղ, ի մասնաւորի կը գտնուի հետեւեալ տեղերը

Տեար Թագաթլեանի Բաթիսըրին, Բերա, Տօզըրուեօլ թիւ 290, Մ. Ժ. Բաբիի վաճառատունը, և Թրամվայ ճամբէքի Պէքեար փողոցի անկիւնը Աճուտավճառ Մօսեռն, Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի Բաշա խանի մէջ հանրածանօթ մաճալլէպիճի Հաճի Րէճէպ աղայի քով, կամուրջին վրայ, Վոսփորի շոգենաւներու կողմը, ծխավաճառ Արիսթիտի էֆէնտիի խանութը, Պոլիս Եէնի Ճամի Քեօզիմ պէյի դեղօրէից վաճառատունը, Սիրքէճի Թրամվայ ճամբէքի Քէօփրիւլի խանին անկիւնը մեծ նպարավաճառատունը, Գատըգիւղ Տեար Տրդատ Գրիգորեանի (օդային կազի ընկերութեան դէմ) դեղօրէից վաճառատունը, եւ Գուզկունճուգ Իսկէլէ ճամբէքի Մ. Սիլվէսթրօսի դեղարանը եւայլն:

Կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս Ֆնտըգլեան խան
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆ Է
Mr. C. FROHLICH, Vitalis han, Galata
Constantinople

2—20

Լ'ՈՒՆԻՕՆ
ԵԱՆԿԸՆԱ ՔԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՉՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՓԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԳԸԼԸՆՄԸՇ

Մերքեզի իտարէսի — Բարիզտէ, Վանտօմ մէյտանընտա 9 նումէրօլու

տայիրէի խուսուսիյէսինտէ

ՀԱՐԻԳ ՇԻՐՔԷԹԻ	ԷՕՄԻՒՐ ՇԻՐՔԷԹԻ
Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 119,000,000 ֆր.	Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,500,000 ֆր.
1903էն թահսիլաթը 25,000,000 »	1903 բինի թահսիլաթը 12,000,000 »
Թէտիյէ օլունան զիյան 284,000,000 »	Թէտիյէ օլունան զիյան 130,000,000 »
Սիկուրթալը էմլաքըն գըյմէթի 22 միլիառ:	Սիկուրթատաօլանէօմիւր 278,000,000 »

1828
L'UNION
DE PARIS

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ կաւէթ միւտաւէ չէրաիթ իլէ թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր
ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ՝ չիւպէսիզ տախի միւթթէլիֆ սուրէթտէ վէ խուսուսի էհվէն ֆիյաթլարլա էօմիւր սիկուրթա իտէր.
ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Օսմանլը Պանքասը» տըր. Թիւրքիա վէ Մէմալիքը Շարգիյէ իչիւն միւտիրիյէթը ումումիյէ = Սթամպօլտա, Սուլթան Համամընտա, Քաթրըճը Օղլու Բասամը
Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՈՆ ՔԱՑԱՍԼԵԱՆ
Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Ղալաթատա պըրուճա պիր Շիւպէսի օլաճաղը կիպի Մէմալիքը Մահրուսէնին հէր թարաֆընտա տախի խուսուսի աժանլարը վար տըր: 50—12

ՊԼԷՕՅԻՒՔ ԷԼՊԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ
Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՒՐԷՔԵԱՍԸ

Իսթանպօլ, Սուլթան Համամընտա Թօփալեան խանընը բէհմիլ 2º գաթընտա

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա հէմպաէ ն էսկի վէ էն զիյատէ քէսպի էհմիյէթ իթմիշ օլան վէ 1871 սէնէսինտէ թէէսիս օլունան Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ պէօյիւք էլպիսէ տէբօզիթօսը, էսկի նամ ու իւնվանընը վէ մէքեանընը ասլա թէպտիլ իթմէտիքտէն մաատա, սահիպ վէ միւէսսիսի պու տէֆա պիր գաթ տահա ինգիշաֆ վէ թէքէմմիւլ պէզլի ղայրէթ իտէրէք, Թօփալեան խանընը, ումում իքինճի գաթընը քէն. տուսինէ հասր վէ մաղազըսընը թէվէսսիւ էյլէմիշ տիր:

1. Օրատա մէվճուտ էլպիսէլէրին սօն մօտա գումաշ վէ պիչիմլէրինի,

2. Գումաշլարըն մէթանէթ վէ զէրաֆէթինի,

3. Ֆիյաթլարըն գայէթ միւթէտիլ վէ էւվէրիշլի օլմասընը:

Բէյիւյան կէօրէն միւշթէրէմ միւշթէրիլէրին մէզքիւր մաղազալարը մէգտան այըրըլմայաճաղլարընա գավիյէն էմինիզ.

Մէզքիւր մաղազատա էօյլէ իւզէրինէ տէ էլպիսէ եարըլմագտա տըր:

ՖԻՅԱԹ ՄԱԳԹՈՒ
ԲԱԶԱՐ ԳԻՒՆԼԷՐԻ ՏԷ ԱՉԸԳ ՏԸՐ 10 50

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱՏԱՆ
ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
Զ. ԹՈՓՈՒԶԵԱՆ

Պոլիս, Չագմագճըլար Եօգուշու թիւ 64

ԸՆԹԱՑՔ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ

Դպրոցի Գիրք՝ (Մանկապարտէզի համար). Ա. մաս.— ԱՅԲԲԵՆԱՐԱՆ ու պարզ նախադասութիւններ. Այբ-բենի ուսուցման դժուարութիւնը ճարտուած է՝ մանկավարժական հասկնալի հրահանգներով, բան մը՝ որ ցարդ գոյութիւն չունէր: Տղաքը զբօսցնող նոր ու գեղեցիկ պատկերներ՝ տպագրուած ընտիր թղթի վրայ. էջ 32, գին 20 փր. 100ը 25 և 50ը 15 ղրշ.:

Բ. ՄԱՍ.— Դիւրահասկնալի ընտիր ընթերցումներ, զարգացուած հեշտընթաց, գեղեցիկ ու նոր պատկերներով, որուն ընդարձակ յառաջաբանին մէջ որոշ ու մանրամասն բացատրուած է Այբ-բենը սորվեցնելու ամենադիւրին եղանակը. էջ 63. գին 2 ղրշ. 100ը 100 և 50ը $62^{1}/_{2}$ դրուշ:

Նոյնը՝ երկու մասը միասին կազմուած, գին 100 փր. և 100 հատը՝ 125 ղրշ. փոխադրման ծախքը գնողին վրայ:

Զորրորդ մասը (Միջին Ա. Տարի) աւելի ընդարձակ ու շահեկան պարունակութեամբ, 29 Լուսատիպ պատկերներ (2 կմախք, 3 աշխարհացոյց) 42 նոր փորագրուած պատկերներ, գին 5 ղրշ.

Արդէն հրատարակուած են՝ ՆԱԽԱԿՐԹԱՐԱՆԻ ՀԱՄԱՐ (Տարր. Ընթացք) ԴՊՐՈՑԻ ԳԻՐՔԸ.

Նախապ. տարի պատկեր.	էջ 128	Գին 3 ղր.
Ա. » »	» 128	» 4 »
Բ. » »	» 156	» 4 »

Յանձնարարութիւնները պէտք է ղրկել ուղղակի յօրինողին հասցէով՝ առանց միջնորդի, թէ՛ մեծագոյն զեղչը առնելու և թէ՛ խաբեբայութեանց դէմ չըլլալու համար:

Վ. Ե. Յակոբեան ԱՆԳԼ-ՀԱՅ. բառագիրքը կը գտնուի միմիայն ա'ս գրատանը. գին 85 ղրշ. փոստի ծախքով. ինչպէս նաեւ Ե. Տէմիրճիպաշեանի յօրինած Հայ-Գաղ. բառագիրքը, որ իր վերջը յատուկ անուններու կարեւոր բառգրքուկ մը կը պարունակէ: գին 15 ղաս.: Զեղչ գոհացուցիչ.

Ամեն վճարում Պոլսոյ մեջ եւ կանխիկ է 10—7

185 ՍԱՆԹԻՄԵԹՐ
ՕԳՏՈՒԵՑԷ՛Ք, ՕԳՏՈՒԵՑԷ՛Ք, ՏԻԿՆԱՅՔ ԵՒ ՏԵԱՐՔ

Եթէ կ'ուզէք ձեր գէսքին հրապոյրը աւելցնել, մազերնիդ ու պեխերնիդ խնամեցէք:

Եթէ կ'ուզէք մորթային զզուելի հիւանդութիւններէ խուսափիլ, գործածեցէք ԱՆՆԱ ՍԻԼԼԱԿԻ օծանելիք անուշահոտ իւղը՝ որ մազերը դարմանելու և արմատները զօրացնելու համար բոլոր Եւրոպայի մէջ իբր միակ դեղ ընդունուած է: Պեխերու և մօրուքի աճումն ալ կը փութացնէ և կարճատեւ գործածութենէ մը վերջ կը շնորհէ անոնց արտասովոր առատութիւն և բնական փայլունութիւն:

Բաց աստի մազերը ճերմկնալէ զերծ կը պահէ մինչեւ խոր ծերութիւն: Ուստի իր դիւրամատչելի գնոյն և բազմապիսի օգտակարութեանցը համար ջերմապէս կը յանձնարարուի յարգոյ հասարակութեան գործածել՝ Աննա Սիլլակի դեղը: Գինն է 3 կտորին 27 ղրուշ:

Ներկայացուցիչին գրասենեակն է Չէչէեան խան թիւ 22, Կալաթա: Կը վաճառուին հետեւեալ Տեարց դեղարաններու մէջ.

Բերա, Եօժէն Տէլասուտա թիւ 298.
Կալաթա Հերակլէս Տէօվլէթեան՝ թիւ 32.
Ենի Ճամի, Մէհմէտ Քեազիմի մթերանոցը և իր մասնաճիւղերուն մէջ.
Ենի Ճամի, Գ. Արսէն, թիւ 71.
Կէտիկ Փաշա, Լ. Կիւմիւշեան թիւ 5.
Վէզնէճիլէր, Հ. Համաի.
Գուզկունճուք Ֆարմասի Սանթրալ:

50—32 Ընդհանուր ներկայացուցիչ Թուրքիոյ՝ ՀԱԲԿ ՓԱՓԱԶՕՂԼՈՒ

ՉԿԱՆ ԻՒՂԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

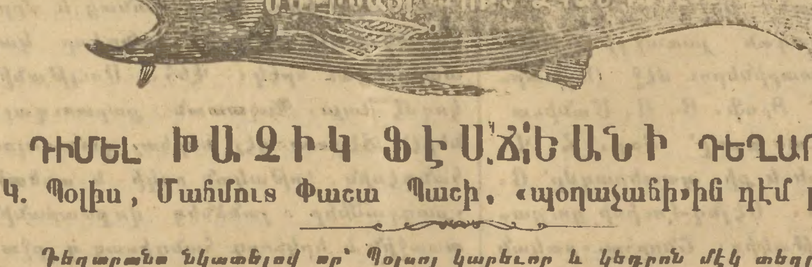

ԴԻՄԵԼ ԽԱՉԻԿ ՓԷՍ.ՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ
Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա Պազի, «պօղաչաճի»ին դէմ թիւ 261

Դեղարանս նկատելով որ՝ Պոլսոյ կարեւոր և կեդրոն մէկ տեղը գտնուելուն առթիւ, Մօրինայի ձկան իւղի մասին եղած խնդրանքները հետզհետէ շատցած է, սոյն խնդրանքներուն և ի մասնաւորի Ազնիւ յաճախորդացս գոհացում մը տալու և փոքր ինչ ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, ուրախ եմ այս անգամ յայտարարելու թէ՝ մասնաւոր յանձնարարութեամբ մը համաձայն բերել տուած ըլլալովս ԲԷԹԷՐ-ՄՕԼԼԷՐԻ Մօրինայի ձկան իւղին առաջին տեսակը, ԱՌԱՆՑ ՀՈՏԻ կը ծախուի Դեղարանս՝ թէ՛ մասնաւոր շիշերու մէջ և թէ քաշով, ամէնէն փափկակազմ ստամոքսի համար իսկ խիստ ախորժելի ըլլալով, թէ՛ մեծերու և թէ՛ տկարակազմ պզտիկ տղայոց: Ուստի անոնք՝ որոնք կը փափաքին խմել թէ՛ աժան և թէ առանց հոտի զուտ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, գէթ մէկ անգամուան փորձով մը ստուգելու մեր խօսքերուն ճշգութիւնը:

Դեղարանս այս առթիւ եւս նկատելով որ քիչ ժամանակուան մէջ պատիւը ունեցաւ իրապէս գնահատուելու արգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով պէտքը կը զգայ իր ուղղութիւնը և նպատակը կրկին ներկայացնել հանրութեան:

ՆՊԱՏԱԿ.— Գոհ ձգել յաճախորդները միշտ՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշգապահ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ:

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապանեխման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանիս սկզբունքն եղած են միշտ:

Եւրոպական տան մը հետ ալ բանակցած ըլլալով, ամէն շաբթու Զուիցերիական թարմ պատուաստի փիւպեր (աշը գայեմի) կը հասնին բօսթայով:

Ցրկենք նաեւ ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն մասնաւորապար ծանօթ ԲԺԻՇԿ ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ ԷՖ.՝ որ ամէն Գշ. Եշ. Շբ. օրեր ժամը 8—11. իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանիս մասնաւոր դարմանատանը:

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ 50—31

ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

	Սթերլին
Դրամագլուխ	12,000,000
Տարեկան հասոյթ	3,986,000

Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ

Որ այժմ ձուլուած է ՌՕՅԸԼ ապահովագրական ընկերութեան հետ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն ամէն տեսակ անփոփոխութիւններու վրայ, — քարաշէն և փայտաշէն կալուածներ, առեւտրական թուղթեր, ապրանքներ, եւն. եւն.:

Լանքաշիր միշտ նշանաւոր եղած է ամէն կողմը արագ և արդար կերպով կարգադրելուն համար:

Իր դրամագլխին՝ 12,000,000 անգլ. ոսկիի բարձր թիւը բացարձակ ապահովութիւն մը կ'երաշխաւորէ ապահովագրեալներուն:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ
ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ, թիւ 1' ՆՕՐԹ ՃՕՆ ՍԴՐԻԴ
ԼՈՆՏՈՆ, 28' ԼՕՄՊԱՐՏ ՍԴՐԻԴ

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՊՕՆՏ ՃԷԼԼԱՐ ԵՒ ԸՆԿ.

Նօ. 4 և 5 Քիւչիւք Թիւնէլ խան
Դեր. Գործակալ Էգիրնէի
ՄԱԳՍՈՒՏ Ե. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Ուրիշ գեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, 50—35

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ԲԵՐԱ, ՄԵԾ ՊԱՐՄԱՔ-ԳԱՓՈՒ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 6

ՀԻՒԱՆԴ Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ 50—37

ՇԷՆՔԵՐՈՒ ՑԱՏՈՒԿ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԱԹ ՆԵՐԿԵՐ
National Wall coating & Lythite

Աժան, լուսաւոր, հոտ չունին, տուտ կը չորնան, վրայ չեն ելներ, գոյներնին չեն նետեր, ջուրի եւ անձրեւի կը դիմանան, եւն. եւն.

Պատանոյի ներկերուն իւրաքանչիւր քառ. արշընը 10—15 փարա
Ներսի և դուրսի » » » 20—30 »

Տեղւոյս ամէն կողմի Պատ. յաճախորդաց դիւրութեան համար վաճառատունս պատրաստ է սոյն գներով իր վրայ առնել ամէն գործ, թէ՛ ներկն և թէ գործաւորողչէքն մէջն ըլլալով:

Կարեւորութիւն մի տալ կարգ մը վարպետներու կամ ներկարարներու անպատում խօսքին, որոնք անձնական շահերու հակառակ մանաւանդ հակառակ են չատ մը օգտակար նորութիւններու.— Այլ հաճեցէք դիմել

Կ. Պոլիս, Ալաճա Համամ, Պազըրճըլար թիւ 26 Գ. ԱՃԷՄԵԱՆԻ և նմուշներ ու քաթալոկներ ստանալ ուզուած քանակութեամբ: — Գուատնարր Գործակալներու պէտք կայ, դիւրամատչելի պայմաններով: 20—11

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԳԼԸՂԸՆԸՆ
ԹԷՏԱՎԻՒ ԳԱԹԻՍԻ

Տօգթօր ԷՎԼԱՆՊԻՈՒ Էվրօպատա իճրա իթտիկի սօն սէյահաթընտա թըպպըա եէնի մուվաֆֆագըյէթլէր էլտէ իթմիշ օլտուղու մուամիլէյէ տախիլէն միւէլլի վէ պէօպրէքլէրի իգհաճ իտէճէք աղըր իլաճլար վէրմէքսիզին պիր հաֆթա զարֆընտա պէլ սօղուգլըղընը գաթիէն թէտավի իտէր. Թէրէտտիւտ իտէնլէրտէն իւճրէթը թէտավի խաւթամըլըգ քեամիլէն միւնէֆի օլատգատան սօնրա ալըրըր:

Ղայէթ եէնի վէ էվքրատա թաթպիգ օլընան սօն ուսուլ իլէ ֆրէնկի խաստալըղընը մուվաֆֆագըյէթը թամ իլէ թէտավի էտէր. հէր կիւն սապահ տէօրտթէն օնա գատար Կալաթաա, Սանտըգճըլարտա Գարագուլ Օթէլինին գարշուսընտա յամաճը տիւքքեանըընին իւզէրինտէ 97 նումէրօլը քէնտի թէտավիխանէսինտէ պուլունուր: 40—26

ՏՕՔԹԷՕՐ ԷՄԻՐՋԷ

Հանրածանօթ մանուկաղու և կնախտաբան (gynécologue) տօքթ. Էմիրճէ որ 15 տարուան գործունէութեամբը մեծ համբաւ ստացած է, կը ծանուցանէ յարգոյ յաճախորդներուն թէ, բնակարանը փոխադրած է Պէքեար փողոց թիւ 18:

Բացի վերոյիշեալ իր մասնագիտութենէն կը բուժէ նաեւ նորագոյն միթոդներով ջղային և հոգեկան և երեւակայական ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ Նէվրալժիի թիք (tic) անուանեալ աչքի, երեսի և ուսերու ցաւեր և ակամայ շարժումները և գայտանի դադարումէ յառաջ եկած ջղային խռովումները և երեւակայական մոլիքները, նոյնպէս նաեւ գինեմոլիք (alcoolomanie) մորֆինամոլիքը (morphinomanie) և այլն:

Կիրակիներէն զատ ամէն օր կէսօրէն սկսեալ մինչեւ երեք ժամ հիւանդ կ'ընդունի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ վկայեալ աղքատները:

Առաւօտները ժամը 9էն մինչեւ 10 (ը. ժ.), կը գտնուի Թաքսիմի ֆրանսական հիւանդանոցը 9—20

ՑԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Տ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԻՄՆԵԱԼ
ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոս. 2/14 եւ 1310 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Քարաքէօյ, Եէնի խան և կամ հետեւեալ հասցէներուն.—

Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի՝ Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս Մ. Մ. Ի. Սատօք և Ռօտիդի, Շէյխ իւլ Իսլամ խան. Պահճէ գաբու թիւ 10.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անճէլիտէս, Կայարանի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Քեօմիւլ էֆէնտի Շուկայի հրապարակ.
Գատրգիւղ, Մ. Ա. Անդիրա, Մօտա ճամբէքի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարչի.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրժանդ. Թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Ղալաթիա, Մ. Եգիէն Քրէմէզի, Թէվֆիքիյէ խան.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի, Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Ե. Ռօսէ,
Պէօյիւքտէրէ ճամբէքի, թիւ 137.
Մեծ Կղզի, Րէսուլ էֆէնտի.
Բ. Սոմմարիւա, Բէնտիք.
Պոլիս Ս. Միւնիր պէյ, Թէրագգը խան թիւ 8 և 9, առաջին յարկ:

Գործակալութիւնք Օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ: 4—50